

МАУП

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ІМ.КНЯЗЯ ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО

Кафедра: конституційного права, історії та теорії держави і права

Затверджую:

Директор навчального підрозділу

(підпис)

А. М. Кислий

(П.І.Б.)

“ ____ ” _____ 2019 р.

Схвалено на засіданні кафедри конституційного права, історії та теорії держави і права

(назва кафедри)

Протокол № 1 від 29.08. 2019 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

А. М. Подоляка

(П. І. Б.)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

« ПРАВОЗНАВСТВО »

Статус дисципліни: **вибіркова дисципліна загальної підготовки**

Освітньо-професійна програма: Менеджмент, Інформаційні технології, Туризм, Філологія, Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, Публічне управління та адміністрування

Для напряму: **07 Управління та адміністрування, 12 Інформаційні технології, 24 Сфера обслуговування, 03 Гуманітарні науки, 29 Міжнародні відносини, 28 Публічне управління та адміністрування**

Спеціальність: **073 Менеджмент, 072 Фінанси, банківська справа та страхування, 122 Комп'ютерні науки, 242 Туризм, 035 Філологія, 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, 281 Публічне управління та адміністрування**

Спеціалізація: **Економіка та управління бізнесом, Фінанси, банківська справа та страхування, _____, Міжнародний туризм, Переклад. Англійська мова, Міжнародні відносини і дипломатія країн Європейського Союзу**

Форма навчання: **денна; Курс: 1 (бакалавр); Семестр: 1**

Обсяг в кредитах ЄКТС/ Всього годин **3/90** за навчальним планом від 30.01.2019 р.

- лекції (Л) **20**

- семінарські заняття (СЗ) **14**

- практичні заняття (ПЗ)

- індивідуально-консультативна робота (ІКР)

- самостійна робота студентів (СРС) **56**

Робоча програма навчальної дисципліни складена на основі навчальної програми дисципліни «Правознавство» викладача кафедри Л.Ю. Тітової (перезатверджена на засіданні кафедри конституційного права, історії та теорії держави і права протокол № 1 від 29 серпня 2019 року).

Розробник (-и) робочої програми навчальної дисципліни: **Л.Ю. Тітова**

Київ МАУП 2019 р.

II. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни «Правознавство» полягає у вивченні загальних закономірностей виникнення, розвитку та функціонування держави і права, система основних понять юриспруденції, а також у вивченні таких важливих питань, як структура, форми та механізми діяльності держави і права, співвідношення правових систем, сучасні політико-правові доктрини тощо.

«Правознавство» - це комплексна юридична дисципліна, яка базується на системі наукових знань з різних галузей юридичної науки.

Статус дисципліни: вибіркова дисциплін загальної підготовки.

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі освітньо-професійної програми підготовки фахівців за відповідним ступенем вищої освіти. Дисципліна «Правознавство» належить до вибіркової дисципліни загальної підготовки за ступенем вищої освіти «Бакалавр», для напряму: 07 Управління та адміністрування, 12 Інформаційні технології, 24 Сфера обслуговування, 03 Гуманітарні науки, 29 Міжнародні відносини, 28 Публічне управління та адміністрування; спеціальність: 073 Менеджмент, 072 Фінанси, банківська справа та страхування, 122 Комп'ютерні науки, 242 Туризм, 035 Філологія, 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, 281 Публічне управління та адміністрування; спеціалізації: Економіка та управління бізнесом, Фінанси, банківська справа та страхування,_____, Міжнародний туризм, Переклад. Англійська мова, Міжнародні відносини і дипломатія країн Європейського Союзу

Компетентності та програмні результати навчання з дисципліни «Правознавство»:

- уміння визначати об'єкт та особливості окремих галузей права;
- здатність характеризувати систему права та законодавства України;
- готовність аналізувати особливості організації державної влади в Україні;
- здатність орієнтуватися в системі джерел права України, вміння визначити нормативно-правовий акт, нормами якого регулюватимуться правовідносини в конкретній (запропонованій) ситуації;

- уміння охарактеризувати окремі документи (заява, позов, скарга, довіреність, договір), визначити, який документ необхідно скласти в конкретній ситуації, знати його реквізити.

Предметом навчальної дисципліни є вивчення загальних закономірностей виникнення, розвитку та функціонування держави і права, системи основних понять юриспруденції, а також форм та механізмів діяльності держави і права, співвідношення правових систем, сучасних політико-правових доктрин.

Міждисциплінарні зв'язки: теорія держави і права; юридична деонтологія; адміністративне право; конституційне право; цивільне право; сімейне право; кримінальне право тощо.

Програма навчальної дисципліни складається з 3 змістових модулів:

1. Модуль I. Теорія держави і права
2. Модуль II. Характеристика окремих галузей права
3. Модуль III. Характеристика окремих галузей права.

III. Очікувані результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- основні закономірності становлення та розвитку суспільства, держави, права, а також їх взаємозв'язок та взаємодію між собою;
- основні закономірності організації і функціонування держави, як форми організації суспільного життя;
- основні закономірності розвитку і функціонування права, як способу організації та упорядкування суспільного життя;
- основи конституційного, державного, суспільного ладу та юридичні властивості правового статусу особи;
- форм безпосередньої демократії, конституційно-правові основи організації і здійснення державної влади в Україні;
- основи адміністративного права як галузі права України, адміністративних правопорушень та адміністративну відповідальність;
- основи цивільного права як галузі права України, цивільних правовідносин, а також про способи захисту цивільних прав та інтересів;

- правову природу правочинів та інститутів представництва у цивільному праві;
- основи сімейного права України;
- основи юридичної природи, види, підстави та порядок укладання (припинення) трудового договору згідно чинного законодавства;
- основ дисциплінарної та матеріальної відповідальності за трудовим правом України;
- основні завдання та систему кримінального права України, а також закон про кримінальну відповідальність;
- основи інституту покарання, судової системи та правоохоронних органів України

в м і т и :

- оперувати основними правовими поняттями і категоріями;
- формулювати основні ознаки, структурні елементи, класифікаційні підстави для видової характеристики юридичних понять та категорій тощо;
- обґрунтувати висвітлюванні державно-правові явища з позиції діючого законодавства, монографічних та інших літературних джерел;
- підтверджувати теоретичні положення та висновки прикладами з юридичної практики;
- критично оцінювати державно-правову дійсність;
- готувати конспекти доповіді, публічні виступи, заняття, реферати та ін.;
- брати участь у диспутах, складати тези.

IV. Критерії оцінювання результатів навчання

Під час вивчення дисципліни застосовується поточний, модульний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня навчальних досягнень під час семінарських, практичних занять та якості виконання індивідуальної і самостійної роботи та передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого модуля навчальної дисципліни.

Поточний контроль – проведення семінарських занять, відпрацювання академічних заборгованостей.

Поточний контроль під час проведення семінарських занять передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого навчального (змістового) модуля навчальної дисципліни та їх корекцію. Прозорість оцінювання рівня знань студентів забезпечується чіткими критеріями.

Модульний контроль – визначає якість виконаної студентом навчальної роботи з певного навчального (змістового) модуля та оцінюється за сукупними підсумками поточної успішності, включаючи виконану індивідуальну, самостійну та модульну контрольну роботу.

Підсумковий контроль – виставляється як сума балів з усіх модулів навчальної дисципліни та обраховується, як правило, як середнє арифметичне складових модулів.

По закінченню вивчення навчальної дисципліни студент складає семестровий залік.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЕСТ8	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C	задовільно	
64-73			
60-63	E		
35-59	PX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	P	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

V. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування студентами результатів вивчення дисципліни «Правознавство» є:

- усний виступ;
- виконання письмового завдання;
- тестування;
- есе, дайджест;
- реферат;
- складання словника основних термінів, що визначені програмою курсу;
- ведення опорного конспекту лекцій;
- письмова контрольна робота;
- інші види навчально-наукової роботи (участь у гуртках, наукових конференціях тощо);
- підсумкова модульна робота.

VI. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Курс 1 Семестр 1, 2 Всього годин у семестрі 90 Теми	Кількість годин, з них						Примітка
		Лекції (Л)	Семін зан. (СЗ)	Пр., лаб. зан. (ПЗ, ЛЗ)	Інд-конс. роб. (ІКР)	Сам. роб. студ. (СРС)	Форма Контролю	
Модуль I. Теорія держави і права								
1.	Держава: основні поняття	2	2			4	У, Т,ПК, СР, Р	
2.	Право: основні поняття	2				4	У, Т,ПК, СР, Р	
Модуль II. Характеристика окремих галузей права								
3.	Основи конституційного права	2	2	-		4	У, Т,ПК, СР, Р	
4.	Судоустрій та правоохоронні органи.			-		6	У, Т,ПК, СР, Р	
5.	Основи трудового права	2	2			4	У, Т,ПК, СР, Р	
6.	Основи цивільного права	2	2			4	У, Т,ПК, СР, Р	
7.	Основи сімейного права					4	У, Т,ПК, СР, Р	
8.	Основи адміністративного права.	2	2			4	У, Т,ПК, СР, Р	
9.	Основи кримінального права	2				4	У, Т,ПК, СР, Р	
Модуль III. Характеристика окремих галузей права								
10.	Основи міжнародного права	2	2			4	У, Т,ПК, СР, Р	
11.	Основи екологічного права					4	У, Т,ПК, СР, Р	
12.	Вирішення господарських спорів. Розгляд цивільних, адміністративних, кримінальних справ.	2	2			6	У, Т,ПК, СР, Р	
13.	Основи фінансового і банківського права.	2				4	У, Т,ПК, СР, Р	
	ВСЬОГО	20	14			56		

Форми контролю:

Усне опитування – У

Тестування – Т

Перевірка конспектів – ПК

Перевірка завдань для самостійної роботи – СР

Контрольні роботи – КР

Реферати - Р

6.1. Плани лекцій

Модуль І. Теорія держави і права

Тема 1. Держава: основні поняття

1. Поняття та ознаки держави. Теорії походження держави.
2. Функції держави.
3. Форми держави: форма правління, форма державного устрою, політичний режим.
4. Механізм (апарат) держави.
5. Теорія розподілу влад.

Література :1; 3; 7-8; 10; 16; 18; 21; 29

Тема 2. Право: основні поняття

1. Поняття та ознаки права. Джерела права.
2. Функції і принципи права.
3. Норма права: поняття, структура, види.
4. Система права.
5. Форми (джерела) права.
6. Закони і підзаконні нормативно-правові акти.
7. Правовідносини: поняття, ознаки, склад.
8. Юридичні факти.
9. Правомірна поведінка, правопорушення, юридична відповідальність.

Література :1; 3 ;7-8; 10; 16; 18; 21; 29

Модуль 2. Характеристика окремих галузей права

Тема 3. Основи конституційного права

1. Конституційне право як галузь права.
2. Конституційні правовідносини.
3. Основи конституційного ладу в Україні.
4. Конституція України – Основний Закон держави.
5. Правові засади громадянства: поняття, підстави набуття та припинення.
6. Права, свободи та обов'язки людини та громадянина.
7. Правовий статус і повноваження Верховної Ради України.

8. Правовий статус і повноваження Президента України.
9. Правовий статус і повноваження Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади та місцевих органів виконавчої влади.
10. Органи місцевого самоврядування в Україні, їх повноваження.

Література : 2; 5; 8; 19; 27

Тема 4. Судовстрій та правоохоронні органи.

1. Судова система України.
2. Статус Конституційного Суду України.
3. Статус судів загальної юрисдикції: структура і компетенція.
4. Верховний Суд України.
5. Правоохоронні органи України та їх функції.
6. Прокуратура України.
7. Органи внутрішніх справ: система, структура.
8. Національна поліція.
9. Органи юстиції: система, повноваження.
10. Адвокатура України.
11. Нотаріат в Україні.
12. Правовий статус Служби безпеки України.

Література : 1-3; 5; 7-8; 10; 16; 18-19; 21; 27; 29

Тема 5. Основи трудового права

1. Трудове право як галузь права.
2. Суб'єкти трудових правовідносин.
3. Поняття і зміст трудового договору. Трудовий контракт як особлива форма трудового договору. Порядок укладання трудового договору. Підстави припинення трудового договору. Підстави розірвання трудового договору за ініціативою працівника. Підстави розірвання трудового договору за ініціативою власника або уповноваженого ним органу.
4. Робочий час і час відпочинку.
5. Трудова дисципліна і дисциплінарна відповідальність.
6. Матеріальна відповідальність учасників трудових правовідносин.
7. Індивідуальні та колективні трудові спори.

Тема 6. Основи цивільного права

1. Цивільне право як галузь права. Принципи та джерела цивільного права України.
2. Цивільні правовідносини, їх класифікація. Об'єкти цивільних правовідносин. Суб'єкти цивільного права. Фізичні особи як суб'єкти цивільного права.
3. Цивільна правоздатність та дієздатність фізичних осіб. Юридичні особи як суб'єкти цивільного права.
4. Право власності: поняття та зміст. Форми права власності. Цивільно-правовий захист права власності.
5. Зобов'язання: поняття та види.
6. Цивільно-правові договори.
7. Цивільно-правова відповідальність.
8. Спадкове право.

Література : 4; 6; 11-12; 22; 26

Тема 7. Основи сімейного права

1. Сімейне право як галузь права.
2. Шлюб: поняття та зміст. Порядок та умови укладення шлюбу.
3. Особисті права та обов'язки подружжя.
4. Майнові права та обов'язки подружжя.
5. Умови визнання шлюбу недійсним.
6. Поняття та порядок припинення шлюбу.
7. Опіка та піклування.

Література : 1; 3; 7-8; 10; 16; 18; 21; 29

Тема 8. Основи адміністративного права.

1. Поняття адміністративного права як галузі права.
2. Адміністративно-правові відносини.
3. Державне управління.
4. Статус державних службовців.
5. Адміністративне правопорушення та його склад.
6. Адміністративні стягнення: поняття та види.
7. Порядок притягнення до адміністративної відповідальності.

Тема 9. Основи кримінального права

1. Кримінальне право як галузь права.
2. Кримінальний закон: поняття, дія кримінального закону у просторі, часі та за колом осіб.
3. Кримінальна відповідальність: поняття, ознаки та підстава. З
4. лочин: поняття та ознаки.
5. Класифікація злочинів.
6. Склад злочину.
7. Співучасть у злочині.
8. Стадії злочину.
9. Обставини, що виключають злочинність діяння.
10. Покарання: поняття та види.
11. Загальні засади призначення покарання.

Література :1;3;7-8;10;16;18;21;29

Модуль 3. Характеристика окремих галузей права

Тема 10. Основи міжнародного права

1. Міжнародні відносини і міжнародне право.
2. Сутність, джерела і система міжнародного права.
3. Суб'єкти міжнародного права.
4. Основні принципи міжнародного права.
5. Міжнародні організації.
6. Відповідальність в міжнародному праві.
7. Права людини і міжнародне право.
8. Міжнародна співпраця у боротьбі зі злочинністю.
9. Міжнародно-правові способи вирішення міжнародних суперечок.
10. Поняття міжнародного приватного права.
11. Суб'єкти міжнародного приватного права.
12. Джерела міжнародного приватного права.

Література :1;3;7-8;10;16;18;21;29

Тема 11. Основи екологічного права

1. Екологічне право. Екологічні права і обов'язки громадян.
2. Право природокористування. Загальне і спеціальне користування ресурсами. Суб'єкти права користування природними ресурсами.
3. Система аграрного права і його співвідношення з іншими галузями права.
4. Поняття і класифікація суб'єктів аграрних правовідносин.
5. Поняття аграрних правовідносин, їх зміст і класифікація.
6. Земельне право як комплексна галузь права.
7. Земельні відносини. Об'єкти земельних відносин. Землі України за цільовим призначенням. Право власності на землю. Земельна ділянка. Права та обов'язки власників земельних ділянок. Право земельного сервітуту. Контроль за використанням і охороною земель. Підстави для припинення права власності на земельну ділянку.

Література :1; 3; 7-8; 10; 16; 18; 20-21; 28-29

Тема 12. Вирішення господарських спорів. Розгляд цивільних, адміністративних, кримінальних справ.

1. Судова влада в Україні. Правосуддя як особлива функція державної влади.
2. Юрисдикція судів. Основні принципи судочинства в Україні.
3. Конституційне судочинство.
4. Цивільне судочинство.
5. Кримінальне судочинство.
6. Господарське судочинство.
7. Адміністративне судочинство.

Література :1; 3; 7-8; 10; 14; 16; 18; 21; 24-25; 29

Тема 13. Основи фінансового і банківського права.

1. Фінансове право як галузь права. Джерела фінансового права. Фінансово-правові відносини.
2. Бюджетне право, бюджетні правовідносини та їх суб'єкти.
3. Бюджетна система України. Бюджетний устрій та його принципи. Бюджетний процес.
4. Поняття і предмет податкового права України.
5. Поняття податку та види податків.
6. Правові основи банківської діяльності.

7. Поняття банківського права. Банківські правовідносини. Джерела банківського права.
8. Банк, як інститут фінансово-кредитної системи.
9. Функції НБУ за чинним законодавством.
10. Поняття банківської таємниці.

Література :1; 3; 7-8; 10; 13; 16; 18; 21; 29

6.2. Плани семінарських (практичних, лабораторних) занять

Модуль І. Теорія держави і права

Тема 1. Держава: основні поняття

1. Поняття та ознаки держави.
2. Функції держави.
3. Форми держави: форма правління, форма державного устрою, політичний режим.
4. Механізм (апарат) держави.

II. Підготуйте реферат на тему:

1. Теорії походження держави.
2. Теорія розподілу влад.

Література :1; 3; 7-8; 10; 16; 18; 21; 29

Тема 2. Право: основні поняття

1. Поняття та ознаки права. Джерела права.
2. Функції і принципи права.
3. Норма права: поняття, структура, види.
4. Система права.
5. Форми (джерела) права.
6. Закони і підзаконні нормативно-правові акти.
7. Правовідносини: поняття, ознаки, склад.

II. Підготуйте реферат на тему:

1. Юридичні факти.

2. Правомірна поведінка, правопорушення, юридична відповідальність.

Література :1; 3 ;7-8; 10; 16; 18; 21; 29

Модуль 2. Характеристика окремих галузей права

Тема 3. Основи конституційного права

1. Конституційне право як галузь права.
2. Конституційні правовідносини.
3. Основи конституційного ладу в Україні.
4. Права, свободи та обов'язки людини та громадянина.
5. Правовий статус і повноваження Верховної Ради України.
6. Правовий статус і повноваження Президента України.
7. Правовий статус і повноваження Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади та місцевих органів виконавчої влади.
8. Органи місцевого самоврядування в Україні, їх повноваження.

II. Підготуйте реферат на тему:

1. Конституція України – Основний Закон держави.
2. Правові засади громадянства: поняття, підстави набуття та припинення.

Література : 2; 5; 8; 19; 27

Тема 4. Судовустрій та правоохоронні органи.

1. Судова система України.
2. Статус Конституційного Суду України.
3. Статус судів загальної юрисдикції: структура і компетенція.
4. Верховний Суд України.
5. Прокуратура України.
6. Органи внутрішніх справ: система, структура.
7. Національна поліція.
8. Адвокатура України.
9. Нотаріат в Україні.
10. Правовий статус Служби безпеки України.

II. Підготуйте реферат на тему:

1. Органи юстиції: система, повноваження.

2. Правоохоронні органи України та їх функції.

Література :1-3; 5; 7-8; 10; 16; 18-19; 21; 27; 29

Тема 5. Основи трудового права

1. Трудове право як галузь права.
2. Суб'єкти трудових правовідносин.
3. Поняття і зміст трудового договору.
4. Робочий час і час відпочинку.
5. Трудова дисципліна і дисциплінарна відповідальність.
6. Матеріальна відповідальність учасників трудових правовідносин.
7. Індивідуальні та колективні трудові спори.

II. Підготуйте реферат на тему:

1. Трудовий контракт як особлива форма трудового договору.
2. Порядок укладання трудового договору.
3. Підстави припинення трудового договору.
4. Підстави розірвання трудового договору за ініціативою працівника.
5. Підстави розірвання трудового договору за ініціативою власника або уповноваженого ним органу.

Література :1; 3; 7-8; 10; 16; 18; 21; 29

Тема 6. Основи цивільного права

1. Цивільне право як галузь права.
2. Цивільні правовідносини, їх класифікація.
3. Цивільна правоздатність та дієздатність фізичних осіб.
4. Право власності: поняття та зміст. Форми права власності.
5. Зобов'язання: поняття та види.
6. Цивільно-правові договори.
7. Цивільно-правова відповідальність.
8. Спадкове право.

II. Підготуйте реферат на тему:

1. Принципи та джерела цивільного права України.
2. Об'єкти цивільних правовідносин.
3. Суб'єкти цивільного права.

4. Фізичні особи як суб'єкти цивільного права.
5. Цивільно-правовий захист права власності.
6. Юридичні особи як суб'єкти цивільного права.

Література : 4; 6; 11-12; 22; 26

Тема 7. Основи сімейного права

1. Сімейне право як галузь права.
2. Шлюб: поняття та зміст.
3. Особисті права та обов'язки подружжя.
4. Майнові права та обов'язки подружжя.
5. Умови визнання шлюбу недійсним.
6. Поняття та порядок припинення шлюбу.
7. Опіка та піклування.

II. Підготуйте реферат на тему:

1. Порядок та умови укладення шлюбу.

Література : 1; 3; 7-8; 10; 16; 18; 21; 29

Тема 8. Основи адміністративного права.

1. Поняття адміністративного права як галузі права.
2. Адміністративно-правові відносини.
3. Державне управління.
4. Статус державних службовців.
5. Адміністративне правопорушення та його склад.
6. Адміністративні стягнення: поняття та види.

II. Підготуйте реферат на тему:

1. Порядок притягнення до адміністративної відповідальності.

Література :1; 3; 7-8;10; 16; 18; 21; 29; 30

Тема 9. Основи кримінального права

1. Кримінальне право як галузь права.
2. Кримінальний закон: поняття, дія кримінального закону у просторі, часі та за колом осіб.
3. Кримінальна відповідальність: поняття, ознаки та підстава.

4. Злочин: поняття та ознаки. Класифікація злочинів. Склад злочину. Стадії злочину.

5. Покарання: поняття та види. Загальні засади призначення покарання.

II. Підготуйте реферат на тему:

1. Співучасть у злочині.

2. Обставини, що виключають злочинність діяння.

Література :1;3;7-8;10;16;18;21;29

Модуль 3. Характеристика окремих галузей права

Тема 10. Основи міжнародного права

1. Сутність, джерела і система міжнародного права.

2. Суб'єкти міжнародного права.

3. Право міжнародних договорів.

4. Міжнародні організації.

5. Відповідальність в міжнародному праві.

6. Поняття міжнародного приватного права.

7. Суб'єкти та джерела міжнародного приватного права.

II. Підготуйте реферат на тему:

1. Співвідношення міжнародного і конституційного права.

2. Права людини і міжнародне право.

3. Міжнародно-правові способи вирішення міжнародних суперечок.

4. Міжнародна співпраця у боротьбі зі злочинністю.

Література :1;3;7-8;10;16;18;21;29

Тема 11. Основи екологічного права

1. Екологічне право. Екологічні права і обов'язки громадян.

2. Право природокористування. Загальне і спеціальне користування ресурсами. 3.

Суб'єкти права користування природними ресурсами.

4. Система аграрного права і його співвідношення з іншими галузями права.

5. Поняття і класифікація суб'єктів аграрних правовідносин.

6. Поняття аграрних правовідносин, їх зміст і класифікація.

7. Земельне право як комплексна галузь права.

8. Земельні відносини. Об'єкти земельних відносин. Право власності на землю.

Земельна ділянка. Права та обов'язки власників земельних ділянок. Право

земельного сервітуту.

II. Підготуйте реферат на тему:

1. Землі України за цільовим призначенням.
2. Контроль за використанням і охороною земель.
3. Підстави для припинення права власності на земельну ділянку.

Література :1; 3; 7-8; 10; 16; 18; 20-21; 28-29

Тема 12. Вирішення господарських спорів. Розгляд цивільних, адміністративних, кримінальних справ.

1. Судова влада в Україні.
2. Юрисдикція судів.
3. Конституційне судочинство.
4. Цивільне судочинство.
5. Кримінальне судочинство.
6. Господарське судочинство.
7. Адміністративне судочинство.

II. Підготуйте реферат на тему:

1. Правосуддя як особлива функція державної влади.
2. Основні принципи судочинства в Україні.

Література :1; 3; 7-8; 10; 14; 16; 18; 21; 24-25; 29

Тема 13. Основи фінансового і банківського права.

1. Фінансове право як галузь права. Джерела фінансового права. Фінансово-правові відносини.
2. Бюджетне право, бюджетні правовідносини та їх суб'єкти.
3. Бюджетна система України. Бюджетний устрій та його принципи. Бюджетний процес.
4. Поняття і предмет податкового права України.
5. Поняття податку та види податків.
6. Правові основи банківської діяльності.
7. Поняття банківського права. Банківські правовідносини. Джерела банківського права.

II. Підготуйте реферат на тему:

1. Банк, як інститут фінансово-кредитної системи.
2. Функції НБУ за чинним законодавством.
3. Поняття банківської таємниці.

Література :1; 3; 7-8; 10; 13; 16; 18; 21; 29

6.3. Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти **Модуль 1.**

Тема 1. Держава: основні поняття.

I. Питання для самоконтролю:

1. Поняття та ознаки держави.
2. Теорії походження держави.
3. Суверенітет.
4. Функції держави.
5. Форми реалізації функцій держави.
6. Форми держави: форма правління, форма державного устрою, політичний режим.
7. Механізм (апарат) держави.
8. Теорія розподілу влад.
9. Правова держава.

II. Підготуйте доповідь на тему:

1. Суверенітет народу і його співвідношення з державним суверенітетом.
2. Політичний режим: характеристика основних видів.

III. Дайте відповіді на тестові завдання:

1. Ознаки держави – це сукупність наступних явищ:
 - а) територія, народ, публічна організована влада, право, система збирання коштів;
 - б) символіка, громадянство, територія, правова система;
 - в) народ, територія, символіка, податки;
 - г) влада, територія, громадянство, правова система.

2. Формування та виконання державного бюджету – це прояв:

- а) функції фінансового контролю;
- б) економічної функції держави;
- в) виконавчої функції держави;
- г) соціальної функції держави.

3. До зовнішніх функцій держави не належить:

- а) гарантування національної безпеки;
- б) охорона правопорядку;
- в) міжнародне співробітництво;
- г) інтеграція до світової спільноти.

4. Елемент форми держави, що відображає спосіб організації верховної державної влади, має назву:

- а) форми державного правління;
- б) форми державного устрою;
- в) форми державної структури;
- г) форми політичного режиму.

5. Монархія, за якої глава держави особисто формує склад уряду, яким керує або сам, або через призначеного ним прем'єр-міністра, має назву:

- а) парламентська;
- б) абсолютна;
- в) конституційна;
- г) дуалістична.

6. Республіка, при якій глава держави (президент) не може впливати на склад і політику уряду, що формується виключно парламентом і підзвітний лише йому, має назву:

- а) президентська;
- б) президентсько-парламентська;
- в) парламентська;
- г) народно-демократична.

7. Держава, що складається з декількох суверенних суб'єктів, об'єднаних для вирішення спільних завдань, має назву:

- а) проста;

- б) унітарна;
- в) федерація;
- г) конфедерація.

8. Який з представлених видів державного режиму передбачає обмеження обсягу прав та свобод, недемократичні вибори, нерівні умов для правлячої та опозиційних партій:

- а) демократичний;
- б) авторитарний;
- в) тоталітарний;
- г) деспотичний.

9. Правова держава передбачає:

- а) пріоритет інтересів держави над інтересами громадянського суспільства;
- б) пріоритет інтересів людини над інтересами держави;
- в) заміну держави системою правопорядку;
- г) тотожність інтересів держави та інтересів громадянського суспільства.

10. Соціальна держава – це:

- а) держава, в якій домінує державна власність на засоби виробництва;
- б) держава, в якій кожен зобов'язаний працювати на користь суспільства;
- в) держава, в якій влада належить трудящим;
- г) держава, в якій існує ефективна система соціального забезпечення, підтримуються малозабезпечені верстви населення.

Тема 2. Право: основні поняття.

1. Питання для самоконтролю:

1. Поняття та ознаки права.
2. Джерела права.
3. Право в об'єктивному і суб'єктивному значенні.
4. Функції і принципи права.
5. Право в системі соціальних норм.
6. Право і мораль.
7. Норма права: поняття, структура, види.
8. Система права.

9. Форми (джерела) права.
10. Закони і підзаконні нормативно-правові акти.
11. Правовідносини: поняття, ознаки, склад.
12. Юридичні факти.
13. Форми (джерела) права в Україні.
14. Система права.
15. Поняття та склад правопорушення.

II. Підготуйте доповідь на тему:

1. Правомірна поведінка, правопорушення, юридична відповідальність.
2. Форми (джерела) права в Україні.

III. Дайте відповіді на тестові завдання:

1. Норма права – це:

- а) загальнообов'язкове, формально визначене, встановлене або офіційно визнане державою і забезпечене її примусовою силою правило поведінки
- б) правило поведінки, що склалося в суспільстві, і відбиває уявлення людей про честь і гідність, добро та зло, про справедливість, кривду, що охороняється силою суспільної думки
- в) правило поведінки, що склалося в суспільстві в результаті багаторазового повторення, дотримується в силу звички
- г) правило поведінки, що встановлюється громадськими організаціями й охороняється за допомогою заходів суспільного впливу, передбачених статутом громадської організації

2. Що з нижчеперерахованого входить до системи права:

- а) правові відносини;
- б) інститут права;
- в) правопорушення;
- г) підзаконний нормативний акт.

3. Що з перерахованих галузей є зайвим:

- а) адміністративне процесуальне право;

б) цивільне процесуальне право;

в) сімейне процесуальне право;

г) кримінальне процесуальне право.

4. Рішення адміністративного або судового органу по конкретній справі, якому надана нормативна сила і яке є зразком для вирішення аналогічних справ, - це:

а) правовий звичай;

б) вирок;

в) юридичний прецедент;

г) нормативний договір.

5. Основною формою (джерелом) права України є:

а) правовий звичай

б) нормативно-правовий акт

в) нормативний договір

г) юридичний прецедент.

6. Визначте правильно вказані види підзаконних нормативно-правових актів:

а) Конституція, закон;

б) указ Президента України, постанова Верховної Ради України;

в) правовий звичай, нормативно-правовий договір;

г) нормативні рішення місцевих Рад народних депутатів;

7. Визначте ознаки, що відрізняють нормативно-правовий акт від інших форм права:

а) нормативно-правовий акт містить норми загального характеру, а юридичний прецедент – рішення у конкретній справі;

б) нормативно-правовий акт є письмовим документом, а правовий звичай існує у правосвідомості;

в) нормативно-правовий акт є результатом правотворчості, а юридична доктрина – результат наукової творчості;

г) усе перераховане.

8. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Дія нормативно-правових актів у часі, просторі та за колом осіб»

1. Негайна дія	А. Нормативно-правовий акт поширює свою дію на всі ситуації, що виникли як , так і після набрання
----------------	---

	чинності актом
2. Зворотна дія	Б. Нормативно-правовий акт поширюється на все населення країни
3. Переживаюча дія	В. Нормативно-правовий акт поширюється на окремі категорії населення
4. Загальнодержавна дія	Г. Скасований нормативно-правовий акт по спеціальній вказівці нового акту продовжує діяти з окремих питань
5. Локальна дія	Д. Нормативно-правовий акт поширюється тільки на юридичні факти, що виникли після набрання актом чинності
6. Загальна дія	Е. Нормативно-правовий акт поширюється на всю територію держави
7. Спеціальна дія	Є. Нормативно-правовий акт робить вилучення для окремих категорій осіб
8. Виняткова дія	Ж. Нормативно-правовий акт поширюється тільки на окремий регіон держави

9. Правосуб'єктність юридичної особи виникає:

- а) з моменту початку діяльності;
- б) з моменту організації;
- в) з моменту державної реєстрації;
- г) з моменту реорганізації.

10. Реалізація права – це:

- а) тільки виконання приписів правових норм;
- б) правомірна поведінка людей;
- в) втілення приписів правових норм у правомірній поведінці людей;
- г) фактична поведінка суб'єктів права.

11. Громадянин Іваненко проголосував на виборах народних депутатів. В якій формі він реалізував право:

- а) використання;
- б) застосування;
- в) дотримання;
- г) застосування.

12. Зміст правовідносин – це:

- а) взаємні юридичні права та обов'язки;
- б) сукупність суб'єктивних прав і обов'язків;
- в) безпосередні дії суб'єктів правовідносин;
- г) права та обов'язки учасників правовідносин та їх реалізація.

13. З нижченаведеного списку виокремити а) факти-події, б) юридичні акти, в) юридичні вчинки, г) правопорушення, е) факти-стани

1. Землетрус.
2. Заява про вчинення злочину.
3. Наказ директора підприємства.
4. Дрібне хуліганство.
5. Вирок суду.
6. Пожежа.
7. Рішення районної державної адміністрації.
8. Акт державної реєстрації шлюбу.
9. Договір оренди.
10. Смерть людини.
11. Сплив строку платежа.
12. Відкриття нової комети.
13. Терористичний акт..
14. Знахідка скарбу
15. Рух електропотягу.
16. Написання симфонії.
17. Судимість.

14. З нижченаведених юридичних фактів виокремити А) правоутворюючі факти; Б) правозмінюючі факти; В) правоприпиняючі факти

- 1) реєстрація шлюбу;
- 2) зарахування на навчання;

- 3) звільнення у запас;
- 4) переведення на інше місце роботи в межах підприємства;
- 5) покупка морозива;
- 6) зміна прізвища;
- 7) вихід з громадянства;
- 8) успадкування майна.

15. До складу правопорушення не відноситься:

- а) об'єкт правопорушення;
- б) об'єктивна сторона правопорушення;
- в) причина правопорушення;
- г) суб'єктивна сторона правопорушення.

16. Підстави юридичної відповідальності включають:

- а) склад правопорушення та санкція правової норми;
- б) система елементів (склад) правопорушення;
- в) правопорушення та доведення вини правопорушника;
- г) досягнення віку юридичної відповідальності.

17. Законність – це:

- а) чітке, повне і точне дотримання правових приписів усіма суб'єктами права;
- б) система ієрархічних зв'язків між законами, актами Президента, міністерств та відомств;
- в) розуміння закону як єдиного джерела права в державі;
- г) єдність застосування законів на всій території їх дії.

18. Принцип верховенства права міститься у:

- а) міжнародних договорах;
- б) нормативно-правових актах;
- в) рішеннях Європейського суду з прав людини;
- г) юридичній доктрині;
- д) усі відповіді є правильними.

Модуль 2.

Тема 3. Основи конституційного права.

I. Питання для самоконтролю:

1. Конституційне право як галузь права.
2. Конституційні правовідносини.
3. Основи конституційного ладу в Україні.
4. Конституція України – Основний Закон держави.
5. Правові засади громадянства: поняття, підстави набуття та припинення.
6. Права, свободи та обов'язки людини та громадянина.
7. Правовий статус і повноваження Верховної Ради України.
8. Правовий статус і повноваження Президента України.
9. Правовий статус і повноваження Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади та місцевих органів виконавчої влади.
10. Поняття місцевого самоврядування.
11. Органи місцевого самоврядування в Україні, їх повноваження.

II. Підготуйте доповідь на тему:

1. Правомірна поведінка, правопорушення, юридична відповідальність.
2. Форми (джерела) права в Україні.

III. Дайте відповіді на тестові завдання:

1. Яким шляхом формуються органи місцевого самоврядування?
 - а) призначаються Президентом України;
 - б) обираються виборцями певних територій;
 - в) призначаються головою Верховної Ради України.
2. Носієм суверенітету і суб'єктом влади в Україні є:
 - а) Верховна Рада України;
 - б) народ України;
 - в) Президент України;
 - г) Кабінет Міністрів України.
3. Конституційний склад Верховної Ради України?
 - а) 350 депутатів;
 - б) 200 депутатів;
 - в) 450 депутатів.

4. Коли обмежується Конституцією України право на свободу слова?

- а) у разі атеїстичної пропаганди;
- б) у разі відправлення релігійного культу;
- в) у разі загрози національній безпеці і громадському порядку;
- г) у разі поширення конфіденційної інформації.

5. До якої категорії прав Ви віднесете право на медичну допомогу та освіту?

- а) невід'ємних;
- б) політичних;
- в) соціальних;
- г) культурних;
- д) екологічних.

6. Орган може достроково припинити повноваження Верховної Ради?

- а) Прем'єр - міністр України;
- б) Центральна виробнича комісія;
- в) Президент України;
- г) Конституційний Суд України.

7. Назвіть суб'єкти права законодавчої ініціативи:

- а) будь-який громадянин України;
- б) Верховна Рада України;
- в) Кабінет Міністрів України;
- г) Президент України.

8. Кому конституційно забороняється створювати політичні партії і брати участь в їх роботі?

- а) працівникам правоохоронних органів;
- б) працівникам державних установ;
- в) недієздатним особами;
- г) народним депутатам.

9. Який шлях отримання громадянства існує в Україні?

- а) натуралізація;
- б) де міцелій;
- в) філіація.

10. Які органи має АРК?

- а) Верховну Раду та Раду Міністрів АРК;
- б) Президент АРК;
- в) Представництво Президента України;
- г) Конституційний Суд АРК.

11. За адміністративно - територіального устрою України - це:

- а) федерація;
- б) конфедерація;
- в) унітарна держава.

12. Визначте політичний устрій України:

- а) парламентсько-президентська республіка;
- б) президентська республіка;
- в) парламентська республіка;
- г) президентсько-парламентська республіка.

13. Орган може достроково припинити повноваження Верховної Ради?

- а) Кабінет міністрів України;
- б) Верховний Суд України;
- в) Конституційний суд України;
- г) Центральна виробнича комісія;
- д) Президент України.

14. Конституційно визначено статус Президента України як:

- а) вищої посадової особи;
- б) глави уряду України;
- в) глави держави.

15. Ким призначаються і звільняються з посади голови місцевих державних адміністрацій?

- а) Верховною Радою України;
- б) Прем'єр - міністром України;
- в) Президентом України.

Тема 4. Судовустрій та правоохоронні органи.

І. Питання для самоконтролю:

1. Судова система України.

2. Правоохоронна діяльність.
3. Правоохоронні органи України та їх функції.
4. Статус Конституційного Суду України.
5. Статус судів загальної юрисдикції: структура і компетенція.
6. Верховний Суд України.
7. Прокуратура України.
8. Органи внутрішніх справ: система, структура.
9. Національна поліція.
10. Органи юстиції: система, повноваження.
11. Адвокатура України. Нотаріат в Україні.
12. Правовий статус Служби безпеки України.

II. Підготуйте доповідь на тему:

1. Місце Служби безпеки України в державному механізмі.
2. Становлення інституту адвокатури в Україні.

III. Дайте відповіді на тестові завдання:

1. Правоохоронними органами є:
 - а) Верховна Рада України;
 - б) Міністерство закордонних справ України;
 - в) митниця;
 - г) виконавчий комітет міської ради;
 - д) прокуратура;
 - е) органи державного бюро розслідувань.
2. Орган державної влади, діяльність якого спрямовано на підтримання законності і правопорядку, боротьбу із злочинністю, охорону і захист прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, власності і навколишнього природного середовища – це:
 - а) правотворчий орган;
 - б) правоохоронний орган;
 - в) правозахисний орган;
 - г) орган судової влади.

3. Суб'єктами конституційного подання не можуть бути:

- а) Президент України;
- б) Уповноважений Верховної Ради України з прав людини;
- в) юридичні особи;
- г) Верховний Суд України;
- д) іноземці;
- е) Верховна Рада Автономної Республіки Крим;
- ж) громадяни України.

4. До повноважень Конституційного Суду України не відноситься розгляд питань про конституційність:

- а) законів і інших правових актів Верховної Ради України;
- б) актів Президента України;
- в) актів Кабінету Міністрів України;
- г) актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим;
- д) актів органів місцевого самоврядування.

5. Суддею Конституційного Суду України може бути громадянин України, що має стаж роботи за фахом:

- а) не менше семи років, з яких не менше п'яти на посаді судді;
- б) не менше десять років;
- в) не менше десяти років, з яких не менше п'яти на посаді судді;
- г) не менше п'ятнадцяти років.

6. Голова Конституційного Суду України обирається:

- а) Президентом України строком на один рік;
- б) на пленарному засіданні Верховної Ради України строком на п'ять років;
- в) на пленарному засіданні Конституційного Суду України строком на три роки;
- г) з'їздом суддів України строком на три роки.

7. Строк повноважень суддів Конституційного Суду України становить:

- а) три роки;
- б) п'ять років;
- в) дев'ять років;
- г) безстроково.

8. До принципів конституційного судочинства не відноситься:

- а) верховенство права;
- б) одноосібний розгляд справ;
- в) гласність;
- г) інстанційність;
- д) рівноправ'я суддів.

9. Вищим спеціалізованим судом є:

- а) Апеляційний суд України;
- б) Конституційний Суд України;
- в) Верховний суд України;
- г) Вищий господарський суд України.

10. Система спеціалізованих судів діє виходячи з принципу:

- а) верховенства права;
- б) територіальної підсудності;
- в) предметної підсудності;
- г) рівності усіх перед законом і судом.

11. Громадяни України, які у визначених процесуальним законом випадках вирішують справи у складі суду разом із професійними суддями, користуючись однаковими із ними правами – це:

- а) прокурор;
- б) народні засідателі;
- в) присяжні;
- г) адвокати;
- д) третейські судді.

12. Згідно Конституції України, прокуратура відноситься до наступної гілки влади:

- а) законодавчої;
- б) виконавчої;
- в) судової;
- г) контрольної;
- д) не відноситься до жодної із згаданих.

13. Діяльність органів прокуратури України регулюється:

- а) Положенням «Про прокуратуру СРСР», затвердженим Постановою ЦВК і РНК СРСР від 17 грудня 1933 р.;
- б) Законом СРСР «Про прокуратуру СРСР» від 30 листопада 1979 р.;
- в) Законом України «Про прокуратуру» від 5 листопада 1991 р.;
- г) Законом України «Про основи діяльності прокуратури України» від 29 лютого 1999р.

14. Не відноситься до принципів організації і діяльності прокуратури:

- а) принцип гласності;
- б) принцип централізації;
- в) принцип позапартійності;
- г) принцип конспірації.

15. Не є актами Вищої ради юстиції:

- а) подання про призначення суддів;
- б) подання про звільнення суддів з посади;
- в) конституційне подання;
- г) конституційне звернення;
- д) рішення про порушення вимог щодо несумісності;
- е) рішення про дисциплінарну відповідальність;
- ж) рішення у скаргі на результати кваліфікаційного іспиту кандидатів на посаду судді.

16. Державним правоохоронним органом спеціального призначення, який забезпечує державну безпеку України є:

- а) прокуратура;
- б) Служба безпеки України;
- в) Міністерство внутрішніх справ;
- г) Вища Рада юстиції.

17. Служба безпеки України підпорядкована:

- а) Президенту України;
- б) Верховній Раді України;
- в) Прем'єр-міністру України;
- г) Голові СБУ.

18. Служба безпеки України підконтрольна:

- а) Президенту України;
- б) Верховній Раді України;
- в) Прем'єр-міністру України ;
- г) Голові СБУ.

19. Державним озброєним органом виконавчої влади, який захищає життя, здоров'я, права і свободи громадян, власність, природне середовище, інтереси суспільства і держави від протиправних посягань є:

- а) Служба безпеки України;
- б) міліція;
- в) прокуратура;
- г) Міністерство доходів і зборів України .

20. Забезпечення охорони громадського порядку на об'єктах і територіях, що мають особливе значення або що постраждали від стихійних або техногенних лих або катастроф покладається на:

- а) кримінальну міліцію;
- б) міліцію громадської безпеки;
- в) міліцію охорони;
- г) спеціальну міліцію;
- д) податкову міліцію.

21. Не є процедурними актами Вищої ради юстиції:

- а) рішення суддів судів загальної юрисдикції;
- б) ухвали про відкриття дисциплінарного провадження;
- в) рішення про відмову в поданні про призначення;
- г) рішення про відвід (самовідвід) члена Вищої ради юстиції;
- д) протокол засідання Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

22. Адвокатура в Україні є:

- а) державним органом;
- б) органом місцевого самоврядування;
- в) недержавний самоврядний інститут;
- г) професійним громадським об'єднанням;
- д) приватним підприємством.

23. Не є предметом адвокатської таємниці:

- а) факт звернення до адвоката;
- б) відмова адвоката від доручення та її мотиви;
- в) ім'я особи, інтереси якої адвокат представляє в суді;
- г) відомості, що були отримані з матеріалів справи.

24. Не є документом, що посвідчує повноваження адвоката на надання правової допомоги:

- а) договір про надання правової допомоги;
- б) подання;
- в) довіреність;
- г) припис;
- д) ордер;
- е) доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги.

25. Не є підставою для притягнення до дисциплінарної відповідальності адвоката:

- а) порушення вимог несумісності;
- б) винесення судом або іншим органом рішення не на користь його клієнта;
- в) порушення присяги адвоката України;
- г) порушення правил адвокатської етики;
- д) скасування або зміна судового рішення або рішення іншого органу, винесеного у справі, в якій адвокат здійснював захист, представництво.

26. Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини може бути призначено громадянина України, який має:

- а) стаж роботи на посаді судді не менше 15 років;
- б) досвід правозахисної діяльності;
- в) досвід викладацької роботи не менше 5 років.

27. Актами реагування Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини є:

- а) Конституційне подання Уповноваженого;
- б) заява;
- в) клопотання;
- г) звернення;
- д) подання Уповноваженого.

28. Органами доходів і зборів України є:

- а) Державна податкова адміністрація України;
- б) Головні управління Міндоходів;
- в) митниці;
- г) міліція;
- д) державні податкові інспекції;
- е) спеціалізовані державні податкові інспекції;
- є) об'єднані державні податкові інспекції.

29. Міністерство доходів і зборів України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується:

- а) Президентом України;
- б) Кабінетом Міністрів України;
- г) Верховною Радою України.

30. Органами досудового розслідування є слідчі підрозділи:

- а) слідчі підрозділи органів внутрішніх;
- б) нотаріат;
- в) Уповноважений Верховною Радою України з прав людини;
- г) слідчі підрозділи органів безпеки;
- д) слідчі підрозділи органів державного бюро розслідувань;
- е) слідчі підрозділи органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства.

Тема 5. Основи трудового права.

1. Питання для самоконтролю:

1. Трудове право як галузь права.
2. Суспільні відносини, що складають предмет трудового права.
3. Підстави припинення трудового договору.
4. Підстави розірвання трудового договору за ініціативою працівника.
5. Підстави розірвання трудового договору за ініціативою власника або уповноваженого ним органу.
6. Робочий час і час відпочинку.
7. Трудова дисципліна і дисциплінарна відповідальність.

8. Суб'єкти трудових правовідносин.
9. Поняття і зміст трудового договору.
10. Трудовий контракт як особлива форма трудового договору.
11. Порядок укладання трудового договору.
12. Матеріальна відповідальність учасників трудових правовідносин.
13. Індивідуальні та колективні трудові спори.

II. Підготуйте доповідь на тему:

1. Правові аспекти виникнення трудових та цивільних правовідносин за участю неповнолітніх.
2. Специфіка охорони праці жінок і молоді.

III. Дайте відповіді на тестові завдання:

1. Оберіть правильну відповідь:

- а) трудове право України є підгалуззю цивільного та господарського права;
- б) трудове право є комплексною галуззю права яка виокремилася з цивільного права;
- в) трудове право є самостійною галуззю права, що тісно пов'язана з іншими галузями права.

2. Основні принципи трудового права:

- а) всезагальність праці і рівність трудових прав;
- б) вільний вибір місця роботи та охорони праці;
- в) розподіл за працею й оплата за трудовою угодою;
- г) додержання трудової дисципліни й вибір роду роботи;
- д) розподіл за працею та матеріальне забезпечення.

3.3 наведених визначень оберіть, яке найбільш повно визначає поняття «трудовий договір»:

- а) трудовий договір - це трудові правовідносини, що виникають між працівником та роботодавцем;
- б) трудовий договір - це основна правова форма виникнення трудових правовідносин;

в) трудовий договір - це угода між працівником та власником підприємства, установи, організації, чи уповноваженим ним органом, чи з фізичною особою, згідно з якою працівник приймає на себе зобов'язання виконувати роботу визначену цією угодою;

г) трудовий договір - це угода між працівником та власником підприємства, установи, організації, чи уповноваженим ним органом, чи з фізичною особою, згідно з якою вказані особи приймають на себе зобов'язання виплачувати працівникові заробітну плату і забезпечувати необхідні для виконання роботи умови праці, передбачені законодавством про працю, колективним договором чи угодою сторін.

4. Правові ознаки щорічної відпустки:

а) надання її всім постійним працівникам;

б) надання в кожному робочому році;

в) збереження місця роботи (посади) і середнього заробітку;

г) всі відповіді вірні.

5. Підстави для припинення трудового договору:

а) за угодою сторін трудового договору;

б) з ініціативи самого працівника;

в) з ініціативи власника або уповноваженого ним органу;

г) всі відповіді вірні.

6. Види матеріальної відповідальності:

а) обмежена і повна;

б) обмежена і підвищена;

в) обмежена і кратна;

г) повна і кратна.

7. Види суб'єктів трудового права:

а) працівники (робітники та службовці);

б) власник підприємства (адміністрація);

в) трудові колективи;

г) всі відповіді вірні.

8. Підстави для припинення трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу:

- а) закон передбачає загальні та додаткові підстави;
- б) залежать від домовленості сторін;
- в) закінчення строку договору або в разі ліквідації підприємства;
- г) через втрату довіри до окремих працівників.

9. У разі зміни власника підприємства:

- а) трудові відносини, як правило, припиняються;
- б) трудовий договір припиняється за скороченням штатів;
- в) дія трудового договору працівника продовжується;
- г) дія трудового договору переходить у стан тимчасового.

10. Трудові правовідносини можуть виникати:

- а) на підприємствах, установах, організаціях;
- б) на виробництвах на підставі членства;
- в) тільки на державних підприємствах, в установах.

11. Тривалість робочого часу в Україні встановлюється:

- а) власником або уповноваженим ним органом разом з профспілковим комітетом;
- б) державою за участю професійних спілок;
- в) власником за погодженням з трудовим колективом;
- г) в окремих передбачених законом випадках власником за погодженням з працівником.

12. Надурочні роботи вводяться:

- а) за наявності об'єктивних умов;
- б) з дозволу профспілкового комітету;
- в) з дотриманням строків їх проведення;
- г) всі відповіді вірні.

13. Оберіть правильну відповідь:

- а) трудовий договір укладається як правило в письмовій формі;
- б) трудовий договір укладається переважно в усній формі;
- г) трудовий договір укладається в залежності від домовленості сторін;
- д) трудовий договір укладається в окремих випадках обов'язково в письмовій формі.

14. Надурочною вважається робота, яка:

- а) виконуються понад нормальну тривалість робочого часу;
- б) виконується тільки у передбачених законом випадках;
- в) оформлена наказом власника підприємства;
- г) виконується за згодою сторін трудового договору.

15. Індивідуальні трудові спори розглядають:

- а) комісії по трудових спорах;
- б) вищі в порядку підлеглості органи;
- в) примирна комісія;
- г) трудовий арбітраж.

16. Відпустки поділяються на такі:

- а) основні та додаткові;
- б) подовжені та мінімальні;
- в) основні та тривалі;
- г) додаткові, подовжені, мінімальні.

17. У трудовому праві працівник володіє єдиною правосуб'єктністю у повному обсязі:

- а) з 18 років;
- б) з 13 років;
- в) з 14 років;
- г) з 16 років.

18. Характерні риси дисциплінарної відповідальності.

- а) законність і доцільність;
- б) справедливість і невідворотність;
- в) правові гарантії від безпідставного застосування стягнень;
- г) доцільність і громадська думка.

19. До дисциплінарних стягнень належать:

- а) догана і сувора догана;
- б) попередження і звільнення;
- в) догана і звільнення;
- г) переведення на іншу роботу.

20. До функцій трудового права належать:

- а) виробнича (економічна) і виховна (ідеологічна);

б) захисна (процесуальна) і заохочувальна;

в) виробнича, виховна, захисна.

21. До обов'язкових умов трудового договору не відносяться умови:

а) про розмір оплати праці;

б) про тривалість робочого часу;

в) про місце роботи та строк договору;

г) про трудову функцію працівника;

22. Визначення поняття трудового права включає;

а) систему правових норм;

б) регулювання сукупності відносин суспільної організації праці на підприємстві;

в) поєднання суспільних, колективних і особистих інтересів працівників;

г) визначення суб'єктів та їх компетенції.

23. До змісту правового статусу суб'єктів трудового права входить:

а) наявність трудової право дієздатності;

б) закріплення суб'єктивних трудових прав і обов'язків;

в) встановлення гарантій прав і обов'язків;

г) визначення відповідальності при невиконання трудових обов'язків.

24. Метод трудового права включає:

а) договірний порядок виникнення трудових відносин;

б) поєднання рівності з підлеглистю;

в) нормативне і договірне регулювання умов праці.

25. Правове регулювання трудової дисципліни здійснюється:

а) Конституцією України.

б) Кодексом законів про працю України.

в) правилами внутрішнього трудового розпорядку.

г) окремими законами, статутами, положеннями.

26. Тимчасове переведення на іншу роботу не допускається:

а) для відвернення стихійного лиха;

б) для відвернення виробничої аварії або негайного усунення її наслідків;

в) для відвернення нещасних випадків, простою, загибелі, псування майна;

г) для проведення поточних робіт.

27. Неповний робочий час може встановлюватися для працівників:

- а) тільки за суміщенням та сумісництвом;
- б) які працюють на будь-якій роботі;
- в) тільки для жінок, які мають дітей і пенсіонерів;
- г) тільки для жінок, які мають дітей віком до трьох років.

28. Визначте види органів, як суб'єктів трудового права:

- а) первинні профспілкові комітети (профкоми);
- б) районні комітети профспілок;
- в) незалежні галузеві профспілки;
- г) міські ради профспілок;
- д) федерація профспілок України.

29. До дисциплінарних стягнень належать:

- а) догана і сувора догана;
- б) попередження і звільнення;
- в) догана і звільнення;
- г) переведення на іншу роботу.

30. Поняття відпочинку включає:

- а) звільнення працівника від трудових обов'язків;
- б) використання відпочинку за розсудом працівника;
- в) час використаний на лікування;
- г) правильно вказано в пункті а) і б).

Тема 6. Основи цивільного права.

І. Питання для самоконтролю:

1. Цивільне право як галузь права.
2. Принципи цивільного права України.
3. Фізичні особи як суб'єкти цивільного права.
4. Цивільна правоздатність та дієздатність фізичних осіб.
5. Юридичні особи як суб'єкти цивільного права.
6. Право власності: поняття та зміст.
7. Форми права власності.
8. Зобов'язання: поняття та види.

9. Цивільно-правові договори.
10. Цивільно-правова відповідальність.
11. Спадкове право.
12. Джерела цивільного права України.
13. Цивільні правовідносини, їх класифікація.
14. Об'єкти цивільних правовідносин.
15. Суб'єкти цивільного права.
16. Визнання громадянина недієздатним або обмежено дієздатним.

II. Підготуйте доповідь на тему:

1. Цивільно-правовий захист права власності.
2. Види юридичних осіб.

III. Дайте відповіді на тестові завдання:

1. Які суспільні відносини регулюються цивільним правом:
 - а) майнові відносини та особисті немайнові відносини;
 - б) трудові відносини;
 - в) відносини у сфері державного управління.
2. Нормами цивільного права не регулюється:
 - а) передача майна у власність;
 - б) передача грошей;
 - в) авторство;
 - г) матеріальна відповідальність працівника;
 - д) відшкодування моральної шкоди.
3. Цивільна дієздатність особи залежить від:
 - а) громадянства;
 - б) віку;
 - в) майнового стану;
 - г) отримання освіти.
4. Правоздатність – це:
 - а) можливість суб'єкта самостійно здійснювати свої юридичні права та обов'язки;

- б) можливість суб'єкта мати юридичні права та обов'язки;
- в) суспільні відносини, врегульовані нормами права;
- г) діяльність щодо створення нормативно-правових актів.

5. Об'єктами цивільно-правових відносин є:

- а) фізичні особи;
- б) речі;
- в) бюджетні кошти.

6. Який з наведених суб'єктів може виступати суб'єктом права власності?

- а) фізичні особи;
- б) юридичні особи;
- в) держава;
- г) народ України;
- д) всі наведені особи можуть виступати суб'єктами права власності.

7. До спадкоємців першої черги за законом належать:

- а) дід та баба померлого;
- б) двоюрідні брати та сестри померлого;
- в) діти, чоловік (дружина) та батьки померлого;
- г) тітка та дядько померлого;
- д) рідні брати та сестри померлого.

8. Юридичними особами визнають:

- а) організації, створені і зареєстровані у встановленому законом порядку;
- б) осіб, які є членами громадських організацій.
- в) осіб, які мають юридичну освіту;
- г) осіб, які можуть відповідно до закону бути власниками.

9. Повна цивільна дієздатність може бути до досягнення особою 18 років у випадках:

- а) народження дитини;
- б) укладання угоди;
- в) виїзду за кордон;
- г) отримання вищої освіти.

10. Дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків називається:

- а) правовідносинами;
- б) правочином;
- в) правопорядком;
- г) дорученням.

11. Здатність фізичної особи своїми діями набувати громадянські права та самостійно їх здійснювати, а також здатність створювати для себе обов'язки та нести відповідальність у випадку їх невиконання – це:

- а) правоздатність
- б) дієздатність;
- в) деліктоздатність.

12. Визначте, яке з зазначених тверджень є помилковим:

- а) учасниками цивільних правовідносин є фізичні та юридичні особи;
- б) цивільна правоздатність фізичної особи виникає у момент її народження;
- в) зміст правочину не повинен суперечити законодавству України та моральним засадам суспільства;
- г) цивільно-правовий правочин повинен бути обов'язково укладений в письмовій формі.

13. До первісних способів виникнення права власності не належать:

- а) переробка майна;
- б) знахідка та скарб;
- в) набуття права власності на безхазяйну річ;
- г) договір купівлі-продажу.

14. На скільки черг поділяються спадкоємці згідно із Цивільним кодексом України ?

- а) 2;
- б) 3;
- в) 5;
- г) 4;
- д) 8.

15. Спадкоємцями за заповітом можуть бути призначені:

- а) будь-які особи;
- б) лише особи, які перебувають із заповідачем у родинних відносинах;

- в) лише особи, які вчинили на користь заповідача зустрічне майнове задоволення;
- г) лише особи, які не є спадкоємцями за законом;
- д) лише особи, які є спадкоємцями за законом.

16. Заповіт може бути посвідчений:

- а) лише нотаріусом;
- б) ректором університету;
- в) капітаном судна, якщо особа, яка склала заповіт, перебуває під час плавання на морському судні;
- г) членом сім'ї заповідача;
- д) будь-якою особою;
- е) недієздатною особою.

17. Цивільний кодекс України складається з:

- а) трьох книг;
- б) чотирьох книг;
- в) п'яти книг;
- г) шести книг.

18. Елементами права власності є:

- а) об'єкт;
- б) користування;
- в) зміст;
- г) народ.

19. Суб'єктами права комунальної власності є:

- а) Міністерство культури України;
- б) держава Україна;
- в) територіальні громади;
- г) юридичні особи.

20. Юридично закріплена можливість власника самостійно вирішувати юридичну і фактичну долю майна шляхом його відчуження іншим особам, зміни його стану чи призначення – це:

- а) право володіння;
- б) право розпорядження;

- в) право користування;
- г) право власності.

Тема 7. Основи сімейного права.

I. Питання для самоконтролю:

1. Сімейне право як галузь права.
2. Шлюб: поняття та зміст.
3. Порядок та умови укладення шлюбу.
4. Поняття та порядок припинення шлюбу.
5. Опіка та піклування.
6. Особисті права та обов'язки подружжя.
7. Майнові права та обов'язки подружжя.
8. Умови визнання шлюбу недійсним.

II. Підготуйте доповідь на тему:

1. Поняття сім'ї у законодавстві України.
2. Державна реєстрація шлюбу, її правове значення.

III. Дайте відповіді на тестові завдання:

1. Один з подружжя є професійним програмістом. Під час шлюбу на загальні кошти подружжя для нього набувається комп'ютер. Визначте, у чий власності перебуває даний комп'ютер:
 - а) у спільній сумісній власності;
 - б) у загальній пайовій власності;
 - в) в особистій власності чоловіка-програміста.
2. Яке майно належить до спільної сумісної власності подружжя?
 - а) успадковане одним з подружжя під час шлюбу;
 - б) речі індивідуального користування кожного з подружжя;
 - в) речі загального користування, придбані на зарплату одного з подружжя;
 - г) речі, подаровані кожному з подружжя під час шлюбу.
3. Кому повинні бути присуджені весільні подарунки?
 - а) тому, кому їх подарували;

- б) розділені порівну як спільне майно подружжя;
- в) розділені з урахуванням того, хто подарував (батьки, друзі нареченого або нареченої);
- г) розділені як спільне майно подружжя, але з урахуванням призначення речей.

4. Які договори не регулюються сімейним правом?

- а) шлюбні;
- б) дарування між подружжями;
- в) про сплату аліментів на дітей;
- г) про сплату аліментів на користь подружжя;
- д) угода про розподіл майна між подружжями.

5. Шлюбний договір може бути укладений:

- а) тільки після укладання шлюбу;
- б) як до укладання, так і після укладання шлюбу;
- в) тільки до укладання шлюбу;
- г) тільки в момент реєстрації шлюбу.

6. Які з перерахованих умов можуть бути погоджені в шлюбному договорі?

- а) про відповідальність подружжя за боргами;
- б) про право подружжя на судовий захист;
- в) про особисті немайнові права подружжя;
- г) про розмір утримання на одного з подружжя;
- д) про розмір утримання на дитину.

7. Шлюбний договір діє:

- а) без обмеження строку;
- б) до обмеження дієздатності одного з подружжя;
- в) 15 років від дня реєстрації шлюбу;
- г) немає вірної відповіді.

8. Чи несе батько відповідальність за шкоду, заподіяну його неповнолітньою дитиною, якщо батько й дитина проживають роздільно:

- а) ні, тому що батько внаслідок роздільного проживання не може виховувати дитину;
- б) так, за винятком випадку, коли батько позбавлений батьківських прав;
- в) так, в усіх без винятку випадках.

9. При яких обставинах чоловік не має права без згоди дружини порушувати справу про розірвання шлюбу:

- а) подружжя не мало загальних неповнолітніх дітей;
- б) дружина перебуває в іншому місті, у відрядженні;
- в) під час вагітності дружини;
- г) не минули 6 місяців після народження загальної дитини.

10. Перешкодою до укладання шлюбу НЕ є:

- а) шлюб між особами, з яких хоча б одна визнана судом недієздатною внаслідок психічного розладу;
- б) засудження одного з осіб до позбавлення волі на строк понад трьох років;
- в) шлюб між усиновлювачами і усиновленими, якщо усиновлення було раніше скасоване;
- г) шлюб між особами, з яких хоча б одна вже перебуває в іншому зареєстрованому шлюбі.

11. Перешкоджає одруженню:

- а) подача заяви на реєстрацію ще одного шлюбу в день реєстрації даного;
- б) обмеження дієздатності однієї з осіб, яка бажає одружитися;
- в) взаємовідносини близького споріднення;
- г) відмова органа РАЦСу в скороченні строку для реєстрації шлюбу.

12. Державна реєстрація шлюбу в органах РАЦС здійснюється:

- а) тільки за місцем проживання обох подружжя;
- б) тільки за місцем оплати державного мита за реєстрацію шлюбу;
- в) тільки за місцем проживання одного з подружжя;
- г) на вибір осіб, які вступають у шлюб.

13. Обов'язкові умови реєстрації шлюбу в органах РАЦС:

- а) присутність свідків, що засвідчують запис про реєстрацію шлюбу;
- б) особиста присутність осіб, що вступають у шлюб;
- в) присутність представника одного з осіб, що вступають у шлюб, у випадку неможливості з поважної причини особистої явки в орган РАЦС для реєстрації шлюбу;
- г) після спливу одного місяця з моменту подачі заяви про реєстрацію шлюбу.

14. Заява громадян про одруження:

- а) подається в письмовій або усній формі;
- б) подається тільки при спільній явці громадян в орган РАЦСу;
- в) подається в орган РАЦС спільно або роздільно;
- г) завжди засвідчується нотаріально.

15. Права і обов'язки подружжя виникають:

- а) від дня державної реєстрації шлюбу в органах РАЦС;
- б) з моменту одержання подружжям свідоцтва про шлюб в органах РАЦС;
- в) з досягнення вісімнадцятирічного віку особами, які вступили в шлюб до досягнення повноліття;
- г) після проведення обряду вінчання.

16. Який шлюб визнається недійсним:

- а) шлюб, укладений з порушенням умов і при наявності обставин, що перешкоджають укладання шлюбу;
- б) шлюб, укладений без наміру подружжя або одного з них створити сім'ю;
- в) шлюб, укладений з порушенням правил його реєстрації;
- г) шлюб, укладений з корисливих мотивів з боку одного або обох подружжя.

17. Укажіть, у якому з названих випадків шлюб має юридичну чинність, якщо він укладений?

- а) є недієздатним;
- б) є неповнолітнім;
- в) фіктивно;
- г) під впливом примусу;
- д) з корисливих мотивів.

18. Визнання шлюбу недійсним:

- а) проводиться виключно судом;
- б) проводиться органами РАЦС або судом;
- в) неможливо після розірвання шлюбу;
- г) можливо після розірвання шлюбу в органах РАЦС.

Тема 8. Основи адміністративного права.

І. Питання для самоконтролю:

1. Поняття адміністративного права як галузі права.

2. Адміністративно-правові відносини.
3. Адміністративне правопорушення.
4. Склад адміністративного правопорушення.
5. Адміністративні стягнення: поняття та види.
6. Порядок притягнення до адміністративної відповідальності.
7. Державне управління.
8. Статус державних службовців.

II. Підготуйте доповідь на тему:

1. Адміністративне право як юридична наука і навчальна дисципліна; її співвідношення з іншими галузями права.
2. Громадські організації (об'єднання) як суб'єкти адміністративного права.

III. Дайте відповіді на тестові завдання:

1. Адміністративне право регулює відносини:
 - а) екологічні;
 - б) фінансові;
 - в) управлінські;
 - г) сімейні;
 - д) трудові.
2. Адміністративна дієздатність громадян виникає після досягнення:
 - а) 15 років;
 - б) 16 років;
 - в) 18 років;
 - г) 21 року;
 - д) 25 років.
3. Хто з перерахованих осіб не є державним службовцем?
 - а) Прокурор міста;
 - б) районний суддя;
 - в) начальник обласного управління юстиції;
 - г) дільничний інспектор міліції;
 - д) адвокат.

4. Який з наведених заходів є адміністративно-запобіжним?

- а) Попередження;
- б) адміністративне затримання;
- в) адміністративний арешт;
- г) перевірка документів;
- д) вимога припинити правопорушення.

5. Адміністративній відповідальності підлягають особи, які досягли віку:

- а) 12 років;
- б) за окремі правопорушення — 14 років;
- в) 15 років;
- г) 16 років;
- д) 18 років.

6. Яке з наведених адміністративних стягнень може застосовуватися і як основне, і як додаткове?

- а) Попередження;
- б) штраф;
- в) оплатне вилучення предмета;
- г) виправні роботи;
- д) позбавлення спеціального права.

7. Загальний строк адміністративного затримання (крім виняткових випадків) встановлено не більш як:

- а) година;
- б) дві години;
- в) три години;
- г) чотири години;
- д) п'ять годин.

8. Забезпечення безпеки України, її державного суверенітету, конституційного устрою, територіальної цілісності, економічної та оборонної могутності покладено на:

- а) Службу безпеки України;
- б) Управління державної служби охорони України;
- в) органи військової контррозвідки;

г) Прикордонну службу України;

д) усі перераховані органи.

9. Яке з перерахованих стягнень не належить до адміністративних стягнень?

а) Штраф;

б) оплатне вилучення;

в) взяття на поруки;

г) попередження;

д) позбавлення спеціального права.

10. До неповнолітніх віком від 16 до 18 років не застосовуються адміністративні стягнення у вигляді:

а) попередження;

б) адміністративного арешту;

в) позбавлення спеціального права;

г) штрафу;

д) конфіскації.

11. Визначте обставини, що виключають адміністративну відповідальність:

а) скоєння правопорушення у стані сп'яніння;

б) скоєння правопорушення неповнолітнім;

в) необхідна оборона;

г) виконання службових обов'язків;

д) виконання наказу.

12. Суб'єктами адміністративної відповідальності є:

а) фізичні особи, які досягли віку 16 років;

б) фізичні особи, які досягли віку 16 років, а також в окремих випадках фізичні особи, які досягли 14 років;

в) фізичні особи, які досягли віку 16 років, а також в окремих випадках юридичні особи;

г) тільки юридичні особи;

д) тільки дієздатні юридичні особи.

13. Яким є головне завдання адміністративного права?

а) Правове регулювання шлюбних відносин у суспільстві;

б) правове регулювання організаційних, управлінських відносин у суспільстві;

- в) правове регулювання міжнародних відносин;
- г) правове регулювання майнових відносин;
- д) правове регулювання взаємин громадян.

14. Суб'єктами адміністративних правовідносин не можуть бути:

- а) об'єднання громадян;
- б) державні службовці;
- в) система місцевого самоврядування;
- г) державні органи виконавчої влади;
- д) громадяни України.
- г) Секретаріат Президента України;
- д) усі перераховані.

15. До джерел адміністративного права не належить:

- а) Конституція України;
- б) Кримінальний кодекс України;
- в) Повітряний кодекс України;
- г) Митний кодекс України;
- д) усе перераховане в пунктах в), г).

16. Виправні роботи застосовуються на:

- а) строк до трьох місяців з відрахуванням до 20 % заробітку;
- б) строк до двох місяців з відрахуванням до 20 % заробітку;
- в) строк до чотирьох місяців з відрахуванням до 10 % заробітку;
- г) строк до шести місяців з відрахуванням до 10 % заробітку;
- д) строк до шести місяців з відрахуванням до 20 % заробітку;

17. Адміністративно-правові відносини — це:

- а) передбачена нормами адміністративного права сукупність прав і обов'язків відповідних суб'єктів у галузі державного управління;
- б) суспільні відносини, що виникають з приводу реалізації фізичними та юридичними особами права власності;
- в) врегульовані нормами адміністративного права суспільні відносини, які складаються у сфері державного управління;
- г) суспільні відносини, які виникають у зв'язку з вчиненням особою злочину.

18. Адміністративна відповідальність регулюється:

- а) виключно КпАП;
- б) КпАП та іншими законодавчими актами;
- в) Кримінальним кодексом України;
- г) Кодексом законів про працю України.

Тема 9. Основи кримінального права.

I. Питання для самоконтролю:

1. Кримінальне право як галузь права.
2. Кримінальний закон: поняття, дія кримінального закону у просторі, часі та за колом осіб.
3. Кримінальна відповідальність: поняття, ознаки та підстава.
4. Злочин: поняття та ознаки.
5. Класифікація злочинів.
6. Склад злочину.
7. Покарання: поняття та види.
8. Загальні засади призначення покарання.
9. Співучасть у злочині.
10. Стадії злочину.
11. Обставини, що виключають злочинність діяння.

II. Підготуйте доповідь на тему:

1. Суспільно - небезпечні наслідки злочину та їх класифікація.
2. Види покарань по кримінальному праву України та їх значення в кримінальній політиці держави.

III. Дайте відповіді на тестові завдання:

1. Оберіть, яка (які) з цих ознак не притаманна кримінальному праву як галузі права:
 - а) диспозитивність;
 - б) загальнообов'язкова нормативність і державна забезпеченість;
 - в) формальна визначеність;
 - г) наявність специфічного предмета (кримінально-правові відносини) і методу (покарання) регулювання.

2. Кримінальний кодекс України має своїм завданням:

- а) правове забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку та громадської безпеки, довкілля, конституційного устрою України від злочинних посягань, забезпечення миру і безпеки людства, а також запобігання злочинам;
- б) правове стимулювання підприємницької діяльності;
- в) забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку та громадської безпеки;
- г) регулювання шлюбних правовідносин.

3. Кримінальна відповідальність носить:

- а) колективний характер;
- б) загальний характер;
- в) індивідуальний характер;
- г) сімейний характер.

4. Часом вчинення злочину є:

- а) час звернення потерпілого до правоохоронних органів із заявою про злочин;
- б) час набуття чинності кримінальним законом;
- в) час настання наслідків злочину;
- г) час вчинення особою передбаченої законом про кримінальну відповідальність дії або бездіяльності.

5. Злочином невеликої тяжкості є злочин, за який:

- а) передбачене покарання у виді позбавлення волі на строк не більше п'яти років або інше, більш м'яке покарання, за винятком основного покарання у виді штрафу в розмірі понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;
- б) передбачене покарання у виді громадської догани;
- в) передбачене покарання у виді позбавлення волі на строк не більше двох років або інше, більш м'яке покарання, за винятком основного покарання у виді штрафу в розмірі понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;
- г) не передбачене покарання у виді позбавлення волі.

6. Кримінальне право – це галузь:

- а) приватного права;
- б) публічного права;
- в) земельного права;
- г) конституційного права.

7. Залежно від ступеня тяжкості злочини поділяються на:

- а) злочини середньої тяжкості, високої тяжкості;
- б) злочини прості і складні;
- в) злочини невеликої тяжкості, середньої тяжкості, тяжкі та особливо тяжкі;
- г) злочини, кримінальні проступки та провини.

8. Особливо тяжким злочином є злочин:

- а) за який передбачене покарання у виді позбавлення волі на строк не більше дев'яти років;
- б) за який передбачене покарання у виді позбавлення волі на строк не більше п'яти років, або інше, більш м'яке покарання;
- в) за який передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі понад двадцять п'ять тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, позбавлення волі на строк понад десять років або довічного позбавлення волі;
- г) злочин, за який передбачена смертна кара.

9. Закон про кримінальну відповідальність приймається:

- а) Президентом України;
- б) Верховною Радою України;
- в) Верховним Судом України;
- г) Комітетом Верховної Ради України з питань законності та правопорядку.

10. Основними функціями кримінального права є:

- а) диспозитивна і виховна;
- б) охоронна і регулятивна;
- в) правовідновлювальна і правовстановлююча;
- г) виховна і відновлююча.

11. Злочин відрізняється від інших правопорушень:

- а) за ступенем (або наявністю) суспільної небезпечності;
- б) за рівнем організаційної підготовки;
- в) не відрізняється;

г) за суб'єктивним складом.

12. Кримінальне право складається з норм права, які об'єднуються у дві підсистеми:

а) загальна і унікальна частини;

б) Загальна і Особлива частини;

в) проста і складна частини;

г) основна і особлива частини.

13. Підстава кримінальної відповідальності:

а) вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад злочину, передбаченого КК України;

б) спричинення особою шкоди суспільним відносинам, які охороняються КК України;

в) вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке завдало значної шкоди інтересам держави, людини та ін;

г) вчинення особою суспільно небезпечного діяння, передбаченого КК України.

14. Суб'єктами кримінально-правових відносин є:

а) держава і потерпілий;

б) держава і система правосуддя;

в) злочинець і держава;

г) злочинець і потерпілий;

15. Санкції в КК України розподіляють на такі види:

а) абсолютно визначені, відносно визначені, альтернативні, абсолютно невизначені;

б) суворі, відносно суворі, невизначені;

в) відносно-визначені та альтернативні;

г) бланкетні, описові, альтернативні та прості.

16. Визначте поняття “об'єкт злочину”:

а) об'єкт – це певні матеріальні блага, яким при вчиненні злочину завдається шкода;

б) об'єкт – це будь-які речі матеріального світу, з певними властивостями яких Кримінальний кодекс пов'язує настання кримінальної відповідальності; в) об'єкт

– це суспільні відносини, на які посягає злочин, завдаючи їм певної шкоди, і які поставлені під охорону закону про кримінальну відповідальність;

г) об'єкт – це норма КК України, на яку посягає злочин і якій завдається шкода.

17. Предмет злочину – це:

а) річ матеріального світу, з певними властивостями котрої закон пов'язує наявність у діях особи ознак конкретного складу злочину;

б) річ матеріального світу, за допомогою якої спричиняється шкода безпосередньому об'єкту злочину;

в) конкретні суспільні відносини, які поставлені під охорону певної статті Особливої частини КК України;

г) річ матеріального світу, на яку поряд із безпосереднім об'єктом посягає конкретний злочин.

18. Обов'язковими(ою) ознаками(ою) суб'єктивної сторони є:

а) вина, мотив та мета;

б) мотив та мета;

в) вина та емоційний стан суб'єкта злочину;

г) мотив.

19. Назвіть елементи складу злочину:

а) об'єкт злочину, об'єктивна сторона злочину, суб'єкт злочину, суб'єктивна сторона злочину;

б) протиправність, суспільна небезпечність, винність та караність;

в) діяння, наслідки, мета та мотив;

г) об'єкт злочину, діяння, вина, фізична осудна особа.

20. Назвіть обов'язкові ознаки об'єктивної сторони складу злочину:

а) суспільно небезпечне діяння (дія або бездіяльність), суспільно небезпечні наслідки, причинний зв'язок між діянням і суспільно небезпечними наслідками, місце, час, обстановка, спосіб, а також засоби вчинення злочину, які виражають внутрішню і зовнішню сторону злочину;

б) суспільно небезпечне діяння (дія або бездіяльність), суспільно небезпечні наслідки, причинний зв'язок між діянням і суспільно небезпечними наслідками;

в) суспільно небезпечне діяння (дія або бездіяльність);

г) суспільно небезпечне діяння (дія або бездіяльність), суспільно небезпечні наслідки.

Модуль 3.

Тема 10. Основи міжнародного права.

I. Питання для самоконтролю:

1. Міжнародні відносини і міжнародне право.
2. Сутність, джерела і система міжнародного права.
3. Співвідношення міжнародного і конституційного права.
4. Суб'єкти міжнародного права.
5. Основні принципи міжнародного права.
6. Право міжнародних договорів.
7. Міжнародні організації.
8. Міжнародні конференції.
9. Відповідальність в міжнародному праві.
10. Права людини і міжнародне право.
11. Міжнародна співпраця у боротьбі зі злочинністю.
12. Міжнародно-правові способи вирішення міжнародних суперечок.
13. Поняття міжнародного приватного права.
14. Суб'єкти міжнародного приватного права.
15. Джерела міжнародного приватного права.

II. Підготуйте доповідь на тему:

1. Етапи розвитку міжнародного права в Україні.
2. Вільні економічні зони, їх статус.

III. Дайте відповіді на тестові завдання:

1. Міжнародне право регулює:
 - а) міждержавні відносини;
 - б) відносини між державами і міжнародними організаціями;

в) відносини між суб'єктами міжнародного права та деякі внутрішньодержавні відносини;

г) відносини між фізичними та юридичними особами різних держав.

2. Міжнародне право – це:

а) система права;

б) галузь права;

в) полісистемний комплекс правових норм;

г) інститут права.

3. У системі міжнародного права найвищу юридичну силу мають:

а) загальні принципи права, передбачені ст. 38 Статуту Міжнародного Суду ООН;

б) імперативні норми (норми *jus cogens*);

в) рішення Європейського суду з прав людини;

г) рішення Ради Безпеки ООН.

4. Ієрархія норм міжнародного права визначається:

а) Сполученими Штатами Америки, Європейським Союзом і Китаєм;

б) резолюціями Ради Європи;

в) імперативними нормами міжнародного права;

г) Комісією міжнародного права ООН.

5. Норми міжнародного права:

а) формуються практикою суб'єктів міжнародного права;

б) ухвалюються міжнародним законодавчим органом;

в) ухвалюються Генеральною Асамблеєю ООН;

г) визначені міжнародно-правовими договорами універсального характеру.

6. Первинним елементом системи міжнародного права є:

а) міжнародний договір;

б) міжнародно-правовий звичай;

в) міжнародно-правова норма;

г) міжнародно-правовий принцип.

7. Суб'єктом міжнародного права є:

а) учасник міжнародних відносин, поведінка якого безпосередньо регулюється нормами міжнародного права;

- б) тільки такий учасник міжнародних відносин, який має право укласти міжнародні договори;
- в) тільки такий учасник міжнародних відносин, який має право звернутися до Міжнародного Суду ООН;
- г) тільки такий учасник міжнародних відносин, який володіє суверенітетом.

8. Звичаєві норми в міжнародному праві є:

- а) юридично обов'язковими;
- б) факультативним джерелом міжнародного права;
- в) джерелом міжнародного права, якщо визнані абсолютно всіма державами;
- г) одним з основних джерел міжнародного права.

9. Укажіть, який спосіб імплементації можна назвати таким, що дозволяє пряму дію норм міжнародного права в національному правопорядку:

- а) трансформація;
- б) рецепція;
- в) відсилання;
- г) інкорпорація.

10. Згідно зі ст. 9 Конституції України міжнародні договори, що суперечать Конституції:

- а) не можна укласти;
- б) можуть набрати чинності лише після внесення змін до Конституції;
- в) є чинними одразу після підписання;
- г) є чинними одразу після ратифікації.

11. Частиною національного законодавства України є міжнародні договори, які набрали чинності після:

- а) їх підписання уповноваженими особами;
- б) ратифікації Верховною Радою України;
- в) затвердження Президентом України;
- г) публікації в офіційних джерелах.

12. Видами міжнародно-правової відповідальності держав є:

- а) політична і матеріальна;
- б) реституція і сатисфакція;
- в) реституція, компенсація і сатисфакція;

г) усі названі вище.

13. Вкажіть, що з перерахованого не входить до складу державної території:

- а) суша в межах державного кордону;
- б) прилегла зона;
- в) повітряний простір над територіальним морем;
- г) надра держави.

14. Анексія – це:

- а) передача території однією державою іншій на підставі публічно-правового міжнародного договору;
- б) спосіб придбання території, яка нікому не належить;
- в) насильницьке приєднання території однієї держави до території іншої;
- г) різновид оренди державної території.

15. Система міжнародного публічного права включає:

- а) міжнародне приватне право;
- б) міжнародне морське право;
- в) міжнародне комерційне право;
- г) право Європейського Союзу.

Тема 11. Основи екологічного права.

1. Питання для самоконтролю:

1. Екологічне право.
2. Екологічні права і обов'язки громадян.
3. Право природокористування.
4. Загальне і спеціальне користування ресурсами.
5. Суб'єкти права користування природними ресурсами.
6. Система аграрного права і його співвідношення з іншими галузями права.
7. Поняття і класифікація суб'єктів аграрних правовідносин.
8. Поняття аграрних правовідносин, їх зміст і класифікація.
9. Земельне право як комплексна галузь права.
10. Земельні відносини.
11. Об'єкти земельних відносин.
12. Право власності на землю.

13. Земельна ділянка.
14. Права та обов'язки власників земельних ділянок.
15. Право земельного сервітуту.
16. Контроль за використанням і охороною земель.

II. Підготуйте доповідь на тему:

1. Землі України за цільовим призначенням.
2. Підстави для припинення права власності на земельну ділянку.

III. Дайте відповіді на тестові завдання:

1. Об'єктами екологічних відносин не є:
 - а) життя і здоров'я людини;
 - б) товарно-матеріальні цінності;
 - в) сільськогосподарські тварини і рослини;
 - г) природні ресурси в межах антропогенно-змінених територій.
2. Виберіть правильне визначення предмета екологічного права:
 - а) природні та природно-антропогенні цінності, що підлягають охороні екологічним правом;
 - б) відносини в галузі взаємодії суспільства і природи;
 - в) система екологічних зв'язків між компонентами живої і неживої природи;
 - г) навколишнє природне середовище.
3. Окрема місцевість України оголошується зоною надзвичайної екологічної ситуації:
 - а) Президентом України;
 - б) Радою національної безпеки і оборони України;
 - в) Кабінетом Міністрів України;
 - г) Верховною Радою України.
4. Вкажіть, які об'єкти можуть перебувати в приватній власності:
 - а) земельні ділянки оздоровчого призначення;
 - б) ділянки надр;
 - в) штучні водні об'єкти;
 - г) тварини, занесені до Червоної книги;

г) зоологічні парки;

д) природні заповідники.

5. Чи можуть іноземці в Україні бути власниками земель і пов'язаних із землею природних ресурсів:

а) так;

б) ні.

6. Максимальний термін оренди землі становить:

а) 10 років;

б) 25 років;

в) 50 років;

д) 99 років.

7. Суперфіцій – це:

а) користування чужою сусідньою (суміжною) земельною ділянкою для обслуговування власної;

б) користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб;

в) користування чужою земельною ділянкою для забудови.

8. Які із вказаних екологічних прав людини закріплені в Конституції України:

а) право власності на природні ресурси;

б) право загального природокористування;

в) право на екологічну інформацію;

г) право на участь у проведенні громадської екологічної експертизи.

9. Право на безпечне для життя і здоров'я довкілля – це:

а) активне право;

б) пасивне право;

в) активно-пасивне право.

10. Суб'єктами земельних правовідносин є:

а) громадяни, юридичні особи, органи місцевого самоврядування та органи державної влади;

б) громадяни, органи державної влади, органи місцевого самоврядування;

в) громадяни, іноземці, апатриди, держава Україна;

г) Народ України.

11. Право державної власності на землю реалізується державою в особі:

а) Верховної Ради.

б) Місцевих рад.

в) Кабінету Міністрів України, Ради Міністрів АРК, обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій, державних органів приватизації відповідно до закону.

г) Суб'єктів, перерахованих у п. 1–3.

12. Власнику земельної ділянки належать наступні правомочності щодо:

а) володіння, управління і розпорядження;

б) розпорядження і користування;

в) користування, володіння і розпорядження;

г) володіння, управління і користування.

13. Право земельного сервіту – це:

а) право власника або землекористувача земельної ділянки на обмежене платне або безоплатне користування чужою земельною ділянкою;

б) право власника або землекористувача земельної ділянки на обмежене платне користування чужою земельною ділянкою;

в) виключне право власника земельної ділянки на обмежене платне або безоплатне користування чужою земельною ділянкою;

г) право власника або землекористувача земельної ділянки на користування чужою земельною ділянкою для цілей, передбачених земельним законодавством.

14. Відповідно до Земельного кодексу України, які види юридичної відповідальності передбачено за порушення земельного законодавства?

а) земельно-правова;

б) кримінальна, адміністративна, цивільна, дисциплінарна;

в) цивільна, адміністративна, кримінальна;

г) кримінальна, адміністративна.

15. Підставою юридичної відповідальності за земельні правопорушення є:

а) вчинення земельного правопорушення;

б) вчинення злочину;

в) вчинення адміністративного проступку;

г) зловживання службовим становищем.

**Тема 12. Вирішення господарських спорів. Розгляд цивільних,
адміністративних, кримінальних справ.**

І. Питання для самоконтролю:

1. Судова влада в Україні.
2. Правосуддя як особлива функція державної влади.
3. Юрисдикція судів.
4. Основні принципи судочинства в Україні.
5. Конституційне судочинство.
6. Цивільне судочинство.
7. Кримінальне судочинство.
8. Господарське судочинство.
9. Адміністративне судочинство.

Тема 13. Основи фінансового і банківського права.

І. Питання для самоконтролю:

1. Фінансове право як галузь права.
2. Джерела фінансового права.
3. Фінансово-правові відносини.
4. Бюджетне право, бюджетні правовідносини та їх суб'єкти.
5. Бюджетна система України.
6. Бюджетний устрій та його принципи.
7. Бюджетний процес.
8. Поняття і предмет податкового права України.
9. Поняття податку та види податків.
10. Правові основи банківської діяльності.
11. Поняття банківського права.
12. Банківські правовідносини.
13. Джерела банківського права.
14. Банк, як інститут фінансово-кредитної системи.
15. Функції НБУ за чинним законодавством.
16. Поняття банківської таємниці.

II. Підготуйте доповідь на тему:

1. Роль Президента України в галузі фінансового контролю..
2. Бюджетна резолюція Верховної Ради України та її значення.

III. Дайте відповіді на тестові завдання:

1. Що є предметом фінансового права?
 - а) відносини, об'єктом яких виступають грошові кошти держави;
 - б) відносини щодо купівлі товару в магазині;
 - в) права та обов'язки учасників фінансових правовідносин;
 - г) відносини між працівником та роботодавцем;
2. Елементами фінансових правовідносин виступають:
 - а) фінансово-правові норми, фінансові правовідносини, фінансові інститути;
 - б) суб'єкти, об'єкти та зміст;
 - в) фінансові інститути та фінансове законодавство.
3. Визначте джерела фінансового права:
 - а) Конституція України;
 - б) Фінансовий кодекс України;
 - в) Податковий кодекс України;
 - г) Бюджетний кодекс України.
4. З якими галузями права пов'язане фінансове право:
 - а) з адміністративним правом;
 - б) з цивільним правом;
 - в) з банківським правом;
 - г) з кримінальним правом;
 - д) з трудовим правом;
 - е) з бюджетним правом.
5. Система фінансового права як галузі права включає:
 - а) загальну частину;
 - б) особливу частину;
 - в) спеціальну частину;
 - г) заключну частину.

6. Об'єктом фінансових правовідносин є:

- а) держава;
- б) кошти та грошові зобов'язання;
- в) Національний банк України;
- г) платник податків.

7. Визначте, хто не є суб'єктами бюджетного процесу:

- а) Кабінет Міністрів України;
- б) місцеві держадміністрації;
- в) громадяни України;
- г) органи виконавчої влади.

8. _Визначте, що входить до конституційних повноважень Верховної Ради України у сфері фінансів:

- а) розроблення основних засад грошово-кредитної політики та здійснення контролю за її проведенням;
- б) розроблення проекту Державного бюджету України;
- в) затвердження Державного бюджету України та внесення змін до нього;
- г) забезпечення проведення державної податкової політики;
- д) забезпечення проведення державної фінансової політики.

9. Вкажіть, яка відповідно до Конституції України з перелічених нижче функцій у сфері фінансів належить Кабінету Міністрів України?

- а) розроблення проекту Державного бюджету України;
- б) затвердження Державного бюджету України та внесення змін до нього; контроль за виконанням Державного бюджету України;
- в) прийняття рішення щодо звіту виконання Державного бюджету України;
- г) забезпечення проведення державної податкової політики;
- д) затвердження рішень про надання Україною позик і економічної допомоги іноземним державам та міжнародним організаціям;

10. За формами проведення фінансовий контроль поділяється на:

- а) попередній, поточний, наступний;
- б) обов'язковий та ініціативний;
- в) загальнодержавний, відомчий та незалежний.

11. Які існують методи фінансового контролю?:

- а) огляд;
- б) ревізія;
- в) арешт;
- г) перевірка.

12. Ким здійснюється незалежний фінансовий контроль?:

- а) територіальними органами Міністерства доходів і зборів;
- б) Національним банком України;
- в) органами внутрішніх справ;
- г) аудиторськими фірмами.

13. Обов'язок сплачувати податки належить до:

- а) конституційних обов'язків;
- б) цивільних обов'язків;
- в) процесуальних обов'язків.

14. Фіскальна функція податків полягає:

- а) у суттєвому впливі на економічні відносини в певному напрямку;
- б) у створенні фінансової основи держави, яка отримує таким чином кошти, необхідні для її функціонування.

15. Об'єкт податку це:

- а) платник податків;
- б) доход, з якого сплачується податок;
- в) доход або майно платників податків.

VII. Форми поточного та підсумкового контролю

ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ (КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ)

1. Трудові правовідносини.
2. Джерела конституційного права.
3. Суди загальної юрисдикції.
4. Сторони і зміст трудового договору. Порядок укладання та припинення трудового договору.
5. Верховний Суд України.
6. Колективний і трудовий договори.

7. Апеляційне оскарження судових рішень.
8. Контракт-особлива форма трудового договору.
9. Поняття неосудності.
10. Види і форми конституцій.
11. Касаційне оскарження судових рішень.
12. Основи адміністративного процесу.
13. Договір позики.
14. Адміністративні стягнення: поняття та види.
15. Поняття шлюбу, порядок і умови укладення та припинення шлюбу.

Шлюбний контракт.

16. Поняття, принципи і система місцевого самоврядування.
17. Поняття адміністративного проступку.
18. Верховний Суд України.
19. Основні ознаки та принципи правосуддя в Україні.
20. Правоздатність та дієздатність громадян як суб'єктів цивільного права.
21. Поняття й ознаки злочину.
22. Верховна Рада України — єдиний орган законодавчої влади в державі.
23. Правовий статус Президента України.
24. Цивільно-правові договори: поняття і види.
25. Основні принципи судочинства.
26. Обставини, які пом'якшують кримінальну відповідальність.
27. Обставини, які обтяжують кримінальну відповідальність.
28. Обставини, які пом'якшують адміністративну відповідальність.
29. Відповідальність у кримінальному праві.
30. Поняття і елементи зобов'язання.

Рекомендації щодо написання контрольних робіт

Основною формою контролю самостійної роботи студента протягом семестру є перевірка та рецензування контрольної роботи. Контрольні роботи виконуються з метою закріплення, поглиблення та узагальнення знань, виявлення вмінь їх застосування. Результати перевірки контрольних робіт

студентів проставляються у відомості обліку виконання контрольних робіт. Контрольна робота, виконана не за заданим варіантом, повертається студентові без перевірки із зазначенням причин повернення.

Загальний обсяг контрольної роботи повинен бути в межах 15-20 сторінок друкованого тексту (або 30 сторінок рукописного), через півтора міжрядних інтервали та вирівняний по ширині.

Контрольна робота складається із теоретичного завдання. Теоретичне завдання необхідно виконати у письмовій рефератній формі шляхом викладення повних та обґрунтованих відповідей на поставлені питання. Відповіді на питання повинні даватися з посиланням на нормативно-правові акти і науково-теоретичні положення щодо теми завдання. Також контрольна робота повинна містити вступну частину (Вступ), де обґрунтовано актуальність предмету та об'єкту теоретичного розгляду контрольної роботи. Завершується висновком, де надано узагальнення та підсумок розглянутого студентом теоретичного завдання. У кінці надається «Список використаної літератури», де вказуються нормативно-правові акти та література, на які студент посилається при написанні роботи. Список складається з наданням повної назви нормативно-правового акту, автора (авторів), підручника, монографії, статті тощо.

Варіант контрольної роботи вибирається за останньою цифрою номера залікової книжки. Наприклад, якщо остання цифра залікової книжки «1», то студент повинен виконувати перший варіант контрольної роботи.

ПИТАННЯ НА ЗАЛІК

1. Загальне поняття права як соціальної категорії. Право як спеціально-юридична категорія.
2. Джерела права: поняття та класифікація.
3. Функції права: поняття та система.
4. Поняття, принципи, види правотворчості.
5. Правові відносини: види та структура.
6. Суб'єкти та об'єкти правовідносин: поняття і види.
7. Принципи права.
8. Норми права та їх види.

9. Структура норми права.
10. Закон та його місце в системі нормативних актів.
11. Форма держави: поняття, класифікація.
12. Поняття і основні ознаки правової держави.
13. Систематизація законодавства.
14. Поняття й ознаки нормативно-правового акту як складової системи законодавства.
15. Поняття правового прецеденту.
16. Підзаконні нормативно-правові акти та їх види.
17. Юридичні факти: поняття і класифікація.
18. Правовий статус особи: поняття, структура, види.
19. Основні права і свободи людини і громадянина. Іноземці та особи без громадянства.
20. Систематизація нормативно-правових актів: поняття, види.
21. Форми і методи реалізації функцій держави.
22. Поняття громадянського суспільства: ознаки і структура.
23. Загальні засади конституційного ладу України та його гарантії.
24. Поняття, система і види органів державної влади України.
25. Поняття, принципи і система місцевого самоврядування.
26. Громадянство України. Порядок набуття та припинення Громадянства України.
27. Конституційні обов'язки, права й свободи людини та громадянина.
28. Вибори в Україні: поняття і основні принципи. Види виборів та виборчих систем.
29. Предмет, метод і система кримінального права України.
30. Класифікація злочинів.
31. Стадії злочину.
32. Поняття, предмет, система та джерела цивільного права.
33. Поняття та елементи цивільних правовідносин.
34. Підстави виникнення та припинення зобов'язань.
35. Цивільно-правові правочини: поняття, види, порядок укладання та припинення.

36. Поняття права власності.
37. Способи набуття і припинення права власності.
38. Класифікація цивільно-правових правочинів.
39. Договір купівлі-продажу.
40. Договір майнового найму (оренди).
41. Представництво і довіреність.
42. Строки в цивільному праві. Позовна давність.
43. Поняття захисту цивільних прав.
44. Речі як об'єкти цивільних прав. Класифікація речей.
45. Способи захисту цивільних прав.
46. Поняття та склад цивільно-правової відповідальності.
47. Підстави для звільнення від цивільно-правової відповідальності.
48. Спадкування за законом і за заповітом.
49. Поняття сімейного права, його принципи та джерела.
50. Сімейне законодавство України.
51. Права і обов'язки батьків і дітей за законодавством України.
52. Опіка і піклування: поняття, підстави встановлення і припинення.
53. Види трудового договору.
54. Матеріальна відповідальність за трудовим правом.
55. Дисциплінарна відповідальність працівника.
56. Поняття трудової дисципліни та методи її забезпечення. Заохочення у трудовому праві.
57. Адміністративне право України: поняття, предмет і метод правового регулювання.
58. Адміністративні правовідносини.
59. Джерела адміністративного права.
60. Юридична відповідальність за порушення екологічного законодавства.

ІХ. Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Правознавство / За ред. М. Настюка. 2-ге вид. Львів: Світ. Вид-во Львів. ун-та, 1995. 272 с.
2. Конституційне право України : підручник / М-во освіти і науки України ; За ред. Ю. М. Тодики, В. С. Журавського. Київ : Ін Юре, 2002. 542 с.
3. Кельман М. С. Загальна теорія держави та права: підручник. Львів : Новий світ-2000, 2003. 581 с.
4. Цивільне право України : Академ. курс: У 2-х т.: підручник / За заг. ред. Я. М. Шевченко. Т.1 : Загальна частина. Київ: Ін Юре, 2004. 520 с.
5. Конституційне право України: навч. посіб. для студ. вузів: Хрестоматія / Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого; Упоряд.: В.С. Журавський, Ю.М. Тодика. Київ : Ін Юре, 2004. 882 с.
6. Цивільне право України : Академ. курс: У 2-х т.: Підручник / Нац. акад. наук України ; Ред. Я.М. Шевченко. Т.2 : Особлива частина Київ : Ін Юре, 2004. 406 с.
7. Правознавство: підручник / За ред. В. В. Копейчикова, А. М. Колодія. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 752 с.
8. Основи права України: навч. посіб. для студ. вузів / В. Я. Бурак, В. К. Грищук, О. В. Грищук та ін.; За ред. В.Л. Ортинського. Львів: Оріяна-нова, 2005. 366 с.
9. Шляхтун П. П. Конституційне право України : слов. термінів / П. П. Шляхтун. Київ: Либідь, 2005. 568 с.
10. Правознавство: підручник / за ред. В. В. Копейчикова, А. М. Колодія. Київ: Юрінком Інтер, 2005. 752 с.
11. Цивільне право України : підручник : у 2-х кн. / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової. 2-е вид., доп. і перероб. Київ: Юрінком Інтер, 2005. 736 с.
12. Цивільне право України : підручник : у 2-х кн. / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової. 2-ге вид., доп. і перероб. Київ: Юрінком Інтер, 2005. 640 с.
13. Нагребельний В. П. Фінансове право України : заг. частина : навч. посіб. / В. П. Нагребельний, В. Д. Чернадчук, В. В. Сухонос. Суми: Університет. кн., 2004. 320 с.

14. Щербина В. С. Господарське право : навч. посіб. / В. С. Щербина. 3-тє вид., перероб. та доп. Київ: Юрінком Інтер, 2006. -656 с.
15. Муніципальне право України : підручник / за ред. В. Ф. Погорілка, О. Ф. Фрицького. 2-є вид., перероб. і доп. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 592 с.
16. Історія держави і права зарубіжних країн: (серед. віки та ран. новий час) / за ред. Б. Й. Тищика. Львів : Світ, 2006. 696 с.
17. Нотаріат в Україні: підручник / за ред. В. В. Комарова. 2-є вид., перероб. і доп. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 320 с.
18. Теорія держави і права : підручник : академ. курс / О. В. Зайчук, А. П. Заєць, В. С. Журавський та ін. 2-є вид., перероб. і доп. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 688 с.
19. Шаповал В. М. Конституційне право зарубіжних країн : підручник / В. М. Шаповал. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 496 с.
20. Комарницький В. М. Екологічне право : навч. посіб. для студ. вузів / В. М. Комарницький, В. І. Шевченко, С. В. Єлькін. 3-тє вид. Київ: Центр навч. л-ри, 2006. 223 с.
21. Єрофеєнко Л. В. Правознавство : навч.-метод. посіб. / Л. В. Єрофеєнко, В. М. Бережний ; ХНАДУ. Харків: ХНАДУ, 2007. 176 с.
22. Понікаров В. Д. Цивільне право: навч. посіб. для студ. вузів / В. Д. Понікаров, С. М. Попова, Д. В. Назаренко. Київ: Центр навч. л-ри, 2007. 196 с.
23. Гуменюк Б. І. Дипломатична служба : правове регулювання : навч. посіб. для студ. вузів / Б. І. Гуменюк. Київ: Либідь, 2007. 223 с.
24. Остапенко О. Г. Господарське законодавство та претензійно-позовна робота : конспект лекцій / О. Г. Остапенко, О. М. Перунова ; М-во освіти і науки України ; ХНАДУ. Харків: ХНАДУ, 2009. 174 с.
25. Господарський кодекс України : чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 1 лют. 2011 р. : (офіц. текст). Київ: Вид. Паливода А. В., 2011. 189 с.
26. Цивільний кодекс України : станом на 15 лист. 2010 р. Харків: Одиссей, 2010. 368 с.
27. Основи конституційного права України : конспект лекцій / О. Г. Остапенко, Я. Г. Гриньова, С. В. Селезень, Л. В. Леонтєва ; М-во освіти і науки України, ХНАДУ. Харків: ХНАДУ, 2010. 139 с.

28. Шевченко Л. А. Екологічне право : курс лекцій / Л. А. Шевченко ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ХНАДУ. Харків: ХНАДУ, 2011. 208 с.
29. Леонтєва Л. В. Правоведение : конспект лекцій / Л. В. Леонтєва ; М-во образования и науки, молодежи и спорта Украины, ХНАДУ. Хпрків: ХНАДУ, 2011. 106 с.
30. Єрофеєнко Л. В. Адміністративне право : навч.-метод. посіб. / Л. В. Єрофеєнко; М-во науки і освіти, молоді та спорту України, ХНАДУ. Харків: ХНАДУ, 2013. 172 с.

Допоміжна

1. Правознавство: підручник / А.І. Берлач, С.С. Бичкова, Д.О. Карпенко, А.М. Колодій, А.Ю. Олійник, В.І. Осадчий. Київ: Правова єдність, 2009.
2. Гапотій В. Д. Правознавство: конспект лекцій у схемах : практ.-граф. навч. посіб. / Гапотій В. Д. Мелітополь : Вид. будинок Мелітоп. міськ. друк., 2013. 333 с.
3. Поліщук М. С. Правознавство: навч. посіб. для студентів неюрид. спец. ВНЗ / М. С. Поліщук, М. І. Логвиненко. Харків : Право, 2014. 106 с.
4. Збірник законів України до курсу «Правознавство»: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. : у 2 т. / упоряд. В. М. Кириченко, Ю. В. Кириченко ; Запорізь. нац. техн. ун-т. Запоріжжя : ЗНТУ, 2013. Т. 1. 2013. 343 с., Т. 2. 2013. 243 с.
5. Теорія держави і права: посіб. для підготов. до держ. іспитів / Д. В. Лук'янов та ін. ; за заг. ред. О. В. Петришина. 2-ге вид., допов. і змін. Харків: Право, 2013. 202 с.
6. Скакун О. Ф. Теорія права і держави: підручник. Вид. 4-те, допов. і переробл. Київ: Правова єдність, 2013. 524 с.
7. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Із змінами та доповненнями, внесеними Законом України від 8 грудня 2004 року № 2222-IV. Київ: Атіка, 2006. 64 с.
8. Конституційне законодавство України (законодавчі акти, коментар, офіційне тлумачення): Збірник нормативних актів / Автори-упорядники: Лінецький С. В., Мельник М. І., Ришелюк А. М. Київ: Атіка, 2000. 896 с.
9. Конституційне право України: підручник / За ред. В. П. Колісника та Ю. Г.

Барабаша. Харків: Право, 2011. 416 с.

10. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 року (редакція станом на 06.12.2012 р.) // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 13. Ст. 65.
11. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України від 20 листопада 2012 р. // Відомості Верховної Ради. 2013. № 51. Ст.716.
12. Про загальне положення про міністерство, інший центральний орган державної виконавчої влади: Указ Президента України від 12 березня 1996 р. // Урядовий кур'єр. 1996. 28 березня. № 58-59.
13. Про засади державної мовної політики від 3 липня 2012 р. // Відомості Верховної Ради. 2013. № 23. Ст. 218.
14. Шем'яков О. П. Основи конституційного права України. Практикум: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Шем'яков О. П., Хохлова І. В., Фоменко Я. В. ; Макіїв. екон.-гуманіт. ін-т. -Донецьк : Світ книги, 2013. 320 с.
15. Проблеми теорії конституційного права України: монографія / Шемшученко Ю. С. та ін. ; за заг. ред. акад. НАН України Ю. С. Шемшученка; Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ: Парламент. вид-во, 2013. 611 с.
16. Веніславський, Ф. В. Конституційне право України в схемах і таблицях: навч. посіб. для студентів юридичних вузів та факультетів / Ф. В. Веніславський. Харків : Право, 2014. 376 с.
17. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. // Відомості Верховної ради України. 2013. № 27. Ст.282.
18. Законодавство України про правоохоронні та контролюючі органи: станом на 1 січ. 2013 р. : відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2013.
19. Про судоустрій України: Закон України від 7 липня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. 2010. № 41-42, № 43, № 44-45. Ст. 529.
20. Молдован В. В. Судоустрій України: навч. посіб. / В. В. Молдован, С. М. Мельник; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. 4-те вид., переробл. та допов. Київ: Алерта, 2013. 280 с.
21. Нелін О. І. Суд, правоохоронні і правозахисні органи України: підруч. для

- студ. вищ. навч. закл. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: Київський університет, 2013. 367 с.
22. Господарський процесуальний кодекс України: станом на 1 січ. 2013 р. : відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2013. 94 с.
23. Цивільний процесуальний кодекс України: станом на 20 лют. 2013 р. : відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2013. 206 с.
24. Кодекс адміністративного судочинства України: станом на 11 лют. 2013 р. : відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2013. 183 с.
25. Кримінальне процесуальне законодавство. Кримінальний процесуальний кодекс України. Підзаконні акти. Інформаційні листи: станом на 01.12.2013 року / упоряд. Коротюк М. Г. Київ: ОВК, 2013. 527 с.
26. Цивільне, господарське та господарське процесуальне право у запитаннях і відповідях (практичний курс): практ. посіб. / упоряд.: В. І. Борисова та ін. Харків: Право, 2013. 175 с.
27. Баймуратов М. О. Міжнародне публічне право: підручник. Харків: Одиссей, 2008. 704 с.
28. Георгіца А. З., Чикурлій С. О. Міжнародне публічне право: навчально-методичний посібник. Чернівці, 2002.
29. Мала енциклопедія міжнародного права / Нац. акад. наук України, Київ. ун-т права ; Бошицький Ю. Л. та ін. ; упоряд.: М. О. Дей, І. М. Проценко ; за заг. ред. проф., Засл. юриста України Ю. Л. Бошицького. Київ: Кондор, 2013. 439 с.
30. Міжнародне приватне право. Особлива частина: підручник / А. С. Довгерт та ін.; за ред. проф. А. С. Довгерта, проф. В. І. Кисіля ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. Київ: Правова єдність, 2013. 399 с.
31. Международное право в вопросах и ответах: учеб. пособие / Мельник С. Б. и др. ; под общ. ред. канд. юрид. наук, С. Б. Мельник ; Междунар. гуманит. ун-т, Каф. междунар. права и сравнит. правоведения. Одеса : Юридична література, 2013. 342 с.
32. Кодекс законів про працю України. Постанови Пленуму Верховного Суду України з питань трудового права : станом на 12 лют. 2013 р. : відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2013. 154 с.
33. Про зайнятість населення: Закон України від 5 липня 2012 р. // Відомості

Верховної Ради України. 2013. № 24. Ст. 243.

34. Про охорону праці: Закон України від 14 жовтня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 46. Ст. 668.
35. Про колективні договори і угоди: Закон України від 1 липня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. 1993. № 36. Ст. 362.
36. Про державну службу: Закон України від 16 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. 1993. № 57. Ст. 49.
37. Про оплату праці Закон України від 24 березня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. 1995. № 17. Ст. 121.
38. Про відпустки: Закон України від 15 листопада 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1997. № 2. Ст. 4.
39. Прилипко С. М., Ярошенко О. М. Трудове право: підручник. Харків: Видавець ФО-П Вапнярчук Н. М., 2008. 664 с.
40. Трудове право України: слов.-довід. термінів і понять / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки ; уклад.: Якушев І. М., Старчук О. В. ; за заг. ред. І. М. Якушева. Луцьк : Захарчук В. М., 2013. 279 с.
41. Іншин М. І. Трудове право України: підручник / М. І. Іншин, В. І. Щербина. Харків : Диса плюс, 2014. 499 с.
42. Трудове право України : підруч. для студентів юрид. спец. вищ. навч. закл. / С. М. Прилипко та ін. 5-те вид., допов. Харків : Право, 2014. 757 с.
43. Цивільний кодекс України. Цивільний процесуальний кодекс України. Про міжнародне приватне право : Закон України / відп. ред. О. Г. Пушенко. Київ: Юрінком Інтер, 2013. 616 с.
44. Сімейний кодекс України: станом на 18 берез. 2013 р. : відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2013. 104 с.
45. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. 5-те вид., переробл. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2013.
- Т. 1 / Н. С. Кузнецова та ін. 2013. 831 с.
- Т. 2 / О. О. Кот та ін. 2013. 1117 с.
46. Плахтєєва В. І. Цивільне право України у поняттях і термінах: слов.-довід. для ВНЗ / В. І. Плахтєєва. Харків: Форт, 2013. 209 с.

47. Цивільне право України (у запитаннях та відповідях): навч. посіб. : практикум : для студ. вищ. навч. закл. / Матвійчук В. К. та ін. ; за ред. В. К. Матвійчука, І. С. Тімуша; Нац. акад. упр. - К. : ВНЗ "Нац. акад. упр.", 2013. 347 с.
48. Матвеев П. С. Цивільне право (в схемах): навч. посіб. / П. С. Матвеев, В. І. Бірюков ; Нац. акад. внутр. справ. Київ: Алерта, 2013. 255 с.
49. Мічурін Є. О. Цивільне право: альб. схем: посібник / Є. О. Мічурін, О. Р. Шишка. 4-те вид., переробл. та допов. Харків: Фактор, 2013. 450 с.
50. Цивільне право: підручник : у 2 т. / за ред. проф. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". 2-ге вид., перероб. та допов. Харків: Право, 2014. Т. 1 / В. І. Борисова та ін. 2014. 655 с. Т. 2 / Л. М. Баранова та ін. 2014. 815 с.
51. Іванов Ю. Ф. Сімейне право України: посіб. для підготов. до іспитів. Київ: Паливода А. В. вид., 2013. 239 с.
52. Господарський кодекс України . Київ: КМ Publishing, 2013. 120 с.
53. Бюджетний кодекс України: станом на 1 берез. 2013 р. : відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2013. 159 с.
54. Податковий кодекс України: станом на 20 лют. 2013 р. : відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2013. 712 с.
55. Про державну податкову службу в Україні: Закон України від 4.12.1990 р. №509-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. 1991. № 6.б Ст. 37.
56. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. №679-ХІV // Відомості Верховної Ради України. 1999. №29. Ст. 238.
57. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 р. №2121-ІІІ // Відомості Верховної Ради. 2001. №5-6. Ст. 30.
58. Фінансове право: підручник / Алісов Є. О. та ін.; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. П. Кучерявенка ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Харків: Право, 2013. 398 с.
59. Фінансове право України: підручник / Г. В. Бех, О. О. Дмитрик, І. Є. Криницький; за ред. М. П. Кучерявенка. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 320с.
60. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25

- червня 1991 р. (із змінами та доповненнями) // Відом. Верхов. Ради УРСР. 1991. № 41. Ст. 546.
61. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. (із змінами та доповненнями) // Офіц. вісн. України. 2001. № 46. Ст. 2038.
62. Водний кодекс України від 6 червня 1995 р. (із змінами та доповненнями) // Відом. Верхов. Ради України. 1995. № 24. Ст. 214.
63. Кодекс України про надра (із змінами та доповненнями) // Відом. Верхов. Ради України. 1994. № 36. Ст. 340.
64. Про рослинний світ: Закон України від 9 квітня 1999 р. // Відом. Верхов. Ради України. 1999. № 22–23. Ст. 198.
65. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 р. (із змінами та доповненнями) // Відом. Верхов. Ради України. 1994. № 17. Ст. 99.
66. Про тваринний світ: Закон України від 13 грудня 2001 р. // Офіц. вісн. України. 2002. № 2. Ст. 47.
67. Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 16 жовтня 1992 р. у редакції від 21.06.2001 р. // Відом. Верхов. Ради України. 2001. № 48. Ст. 252.
68. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16 червня 1992 р. // Відом. Верхов. Ради України. 1992. № 34. Ст. 502.
69. Про Червону книгу України: Закон України від 07 лютого 2002 р. // Офіц. вісн. України. 2002. № 30. Ст. 201.
70. Положення про порядок видачі дозволів на спеціальне використання природних ресурсів: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.08.1992 р. // Зібрання постанов Уряду України. 1992. № 9. Ст. 217.
71. Екологічне право: підручник / Г. В. Анісімова та ін.; за ред. проф. А. П. Гетьмана ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Харків: Право, 2013. 431 с.
72. Аграрне право України: підруч. / За ред. В. М. Гайворонського та В. П. Жушмана. Харків: Право, 2003. 236 с.
73. Кодекс України про адміністративні правопорушення: чинне законодавство зі змін. та допов. станом на 1 груд. 2013 р. : офіц. текст. Київ : Паливода А. В. вид., 2013. 283 с.
74. Адміністративне право України: підручник : у 2 т. / Відкр. міжнар. ун-т розв.

людини "Україна". Херсон : ХМД, 2013.

Т. 1 : Загальне адміністративне право. Академічний курс / В. В. Галунько та ін. 2013. 393 с.

75. Єрофеєнко Л. В. Адміністративне право: навч.-метод. посіб. / Єрофеєнко Л. В. ; Харк. нац. автомоб.-дор. ун-т. Харків: ХНАДУ, 2013. 171 с.

76. Адміністративне право України: слов. термінів : навч. посіб. для студентів ВНЗ / Андрєєва Д. Є. та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Т. О. Коломоєць, д-ра юрид. наук, проф. В. К. Колпакова ; Держ. вищ. навч. закл. "Запоріж. нац. ун-т". Київ : Ін Юре, 2014. 519 с.

77. Кримінальний кодекс України: станом на 11 лют. 2013 р.: відповідає офіц. тексту / упоряд. В. І. Тютюгін. Харків: Право, 2013. 227 с.

78. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. акад. Нац. акад. наук України, акад. Нац. акад. прав. наук України, проф. В. Я. Тація та ін. ; Нац. акад. прав. наук України, Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". 5-те вид., допов. Харків: Право, 2013.

Т. 1 : Загальна частина / Ю. В. Баулін та ін. 2013. 374 с.

Т. 2 : Особлива частина / Ю. В. Баулін та ін. 2013. 1039 с.

79. Литвиненко Т. А. Кримінальне право України в поняттях і термінах: слов.-довід. для ВНЗ / Литвиненко Т. А. Харків: Форт, 2013. 108 с.

Інформаційні ресурси

1. [http //rada.gov.ua](http://rada.gov.ua)

2. [http //www.kmu.gov.ua/mainestat](http://www.kmu.gov.ua/mainestat).

3. [http //www.minfin.gov.ua](http://www.minfin.gov.ua)

4. [http //www.mlsp.gov.ua](http://www.mlsp.gov.ua)

5. [http //www.dkrp.gov.ua](http://www.dkrp.gov.ua)

6. [http //www.ukrdzi.com.ua](http://www.ukrdzi.com.ua)

